

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Andra Kammaren. N:o 15.

Onsdagen den 2 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 23 nästlidne februari.

§ 2.

Hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag om skiljemän och lag angående förändrad lydelse af 46 § utsökningslagen den 10 augusti 1877.

§ 3.

Föredrogs men blef å nyo bordlagdt statsutskottets utlåtande n:o 18.

§ 4.

Fortsattes öfverläggningen angående *punkten 1* af bevillningsutskottets betänkande n:o 1, angående vissa delar af tullbevillningen.

*Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Ordet lemnades åt

Herr Waldenström, som yttrade: Herr talman! Mine herrar! Jag har under de tvenne föregående dagarne väntat, att någon af herrar protektionister skulle till besvarande upptaga hufvudpunkterna i det anförande i frågan, jag hade i förgår. Så har emellertid icke skett. Herr ordföranden i bevillningsutskottet, som icke långt efter mig hade ordet, sysselsatte sig hufvudsakligen med herr Beckmans anförande, hvars rigtighet han endast bekräftade. Ty, i stället för att lemna den ringaste tillstymmelse till bevis, ådagalade herr ordföranden genom sitt anförande endast fullkomligt sanningen af herr Beckmans yttrande, att bevillningsutskottets förevarande betänkande icke är en utredning, utan endast en trosbekännelse.

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

Herr ordföranden i utskottet sysselsatte sig mycket med Tyskland och dess ekonomiska förhållanden. Men huru gjorde han detta? De ovanligt enhälliga uttalanden, som Tysklands handels- och industrikammare afgifvit om det ekonomiska tillståndet, de betydde för herr Boström rakt ingenting. Och på hvilken grund? Jo, herr Boström uppläste en i »Verdens Gang» insänd artikel af anonym författare, och hvad *den* artikeln innehöll, det skulle gälla mer än allt, hvad Tysklands handels- och industrikammare hade att säga om den i landet rådande ställningen. Och hur hade den anonyme insändaren lärt känna förhållandena i Tyskland? Han hade rest der i landet före och efter år 1879, och dervid hade han gjort den erfarenheten, att tyskarne mädde bättre efter nämnda år än de gjort förut. Att såsom bevis anföra en dylik tidningsartikel är, det må jag säga, att sätta alltför stor lit till kammarens lättrogenhet.

Jag vill icke vidare uppehålla mig vid herr ordförandens yttrande; icke heller vill jag fästa mig vid den redan af många klandrade kläm, som han dertill fogade, så mycket mindre som jag hoppas, att han själf allra bittrast beklagar densamma. Dock kunde jag, när jag hörde hans plumpa utfall mot statsministern, icke undgå den tanken, att man måste känna sig bra svag i sin bevisning, då man för att stärka densamma tillgriper en sådan kläm.

Herr Lönegren, som äfven uppträdt på protektionisternas vägnar, har låtit oss veta, hvad det nya systemets män vilja. »Vi vilja», sade han, »taga vara på landets naturliga tillgångar, vi vilja upphjelpa det inhemska arbetet». Jag kan icke neka, att hans anförande var alltigenom ädelt. Men det var icke detta vi behöfde veta. Hvad vi behöfva veta, är icke hvad det nya systemets män *vilja*, utan om de *kunna genomföra* hvad de vilja. Vore det blott fråga om *viljan*, skulle nog i hela Andra Kammaren icke finnas *någon*, som ej kunde på *sin* ståndpunkt tillämpa herr Lönegrens ord. Ty vi frihandelsvänner hysa lika varm önskan, som trots någon protektionist, att uppmuntra det inhemska arbetet, att upphjelpa de svenska näringarne och att taga vara på landets tillgångar.

Jag har äfven blifvit hedrad af herr Jöns Rundbäck med några ord. Han talade om de »roliga gubbar», som jag skulle ha omnämnt i mitt förra anförande. Herr Rundbäck sökte visserligen skämta bort dem, men att de ändock besvärade honom, syntes deraf, att han till sist förklarade, att de »roliga gubbarne» måste vara diktade historier. Jag får säga herr Rundbäck, att jag icke brukar ljuga. Jag har ock enskildt för honom uppgifvit namnen på dessa »roliga gubbar», som han påstod vara uppdiktade; och jag förbehåller mig att icke behöfva blifva föremål för dylika insinuationer vidare.

Herr Redelius omtalade såsom bevis på det svenska jordbrukets förtviflade ställning, att en svensk qvarnegare i hans bygd köpt 10,000 tunnor säd från Hamburg, fastän han i sitt närmaste granskap haft tillfälle att fylla sitt behof. »Sålunda», utropade han, »gingo minst

150,000 kronor ut ur landet utan den ringaste nytta för *någon* annan än qvarnegaren». Det vore dock märkvärdigt, om de 10,000 tunnor säd, som kommo in i landet, icke skulle hafva blifvit någon till nytta! Jag menar de tjänade ofantligt många människor till föda. Det är ju alldeles klart, att, om jag endast ser på att landet ger ut penningar, men icke låtsar om att det får någonting i utbyte därför, så är ingenting lättare än att bevisa, att det hastar till undergång. Men ett sådant sätt att gå till väga är icke rätt.

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

Jag glömde, då jag berörde hvad ordföranden i bevillningsutskottet yttrade om Tysklands ekonomiska tillstånd, att omnämna en af mig förr citerad artikel, som under rubriken »Jordbrukets bankrutt» förekommit i Neue Preussische Zeitung. Författaren till denna artikel är protektionist till den grad, att han icke nöjer sig med höga tullar, utan fordrar, att den europeiska marknaden skall genom afspärning absolut skyddas mot *all* konkurrens från de transmarina länderna. Denna artikels skildring af det ekonomiska tillståndet i Tyskland öfverensstämmer alltså med Tysklands handels- och industrikammare deri, att ställningen under nuvarande förhållanden är hopplös, och att landet snart är bragt till fullständig bankrutt. Det är således icke blott de *frihandelsvänliga* köpmännen, som se ställningen i mörk dager, utan Tysklands *skarpaste protektionister* instämma med dem. En sådan anda af missmod har gripit alla.

Det har här mycket talats om att Bismarek är stor. Och det är sant. Han är så stor, att ingen människa kan veta, om han menar hvad han säger. År 1886 sade grefve Strömfelt i Första Kammaren, att orsaken till den växande emigrationen var den, att »fosterlandet förskjutit sina söner genom att icke värna deras arbete». Den 8 januari 1885 framhöll en talare i tyska riksdagen, att en betydlig stegring i emigrationen från Tyskland inträdde just från den tidpunkt, då Tyskland börjat i sin tullpolitik tillämpa de protektionistiska grundsatserna. Emigrationen från Tyskland hade sedan 1879 femdubblats, hvilket talaren uteslutande tillskref protektionismen. Detta var mer än Bismarek kunde tåla. »Jag tror», sade han, »mig kunna påstå, att utvandringens omfång är en noggrann måttstock för välståndets stigande. Ju bättre det går för oss, desto flera människor utvandra, och att antalet emigranter stigit sedan 1879, beror blott på, att det nu finnes flera personer, som ha råd att betala öfverfärden. De arbetare, som hafva goda inkomster, och de sparsamme arbetare, som lagt af något, utvandra, men inga andra.» Så lät det då. Men om det hade visat sig, att emigrationen från Tyskland upphört sedan 1879, hvad skulle då Bismarek ha sagt? Han skulle utan tvifvel ha sagt: »Der ser ni, hvad protektionismen gjort för nytta; nu trifvas alla människor här hemma, nu hafva de det så bra, att de icke bry sig om att emigrera». Ja, lät oss komma öfverens om att Bismarek är stor. Han är så stor, att han kan tala precis så som det lämpar sig för hans afsigter.

*Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Jag sade i mitt förra anförande, att, om än betrycket för vårt lands jordbruk är svårt, så får man ändå icke anse tillståndet så hopplöst som protektionisterna skildra det. Jag visade först på grund af den till utskottets betänkande fogade tabellen öfver värdet af Sveriges införsel och utförsel af landtmannaprodukter under åren 1879—1885, att under dessa år hade utförseln, jemförd med införseln, lemnat en sammanlagd behållning af öfver 12 millioner kronor. Jag kan icke garantera riktigheten af denna utskottets tabell, men jag tar för gifvet, att den är riktig och ingen blomstermålning. Man har då icke rätt att säga, att en näring, som på 7 år haft en behållning i den internationella handeln af öfver 12 millioner kronor, står på branten af sin ruin. Jag anmärkte äfven, att, ehuru 1885 hade ett införselöfverskott af $2\frac{1}{2}$ millioner kronors värde, detta i alla händelser vore ett godt resultat, alldenstund man hade haft anledning att af ett så dåligt skördeår vänta ett vida sämre resultat. Ännu mer gynsam ställer sig saken, när man betänker, att det var under 1885 som tullbråket vid riksdagen började, hvilket föranledde en uppjagad spekulation och en spanmålsinförsel, som vida öfversteg landets behof. Räkna vi med detta, kunna vi kanske få igen de $2\frac{1}{2}$ millionerna och mer till.

Att tillståndet icke är hopplöst, visade jag äfven dermed, att utskottet förmenar, att 2 millioner kronor (ja mindre) kunna hjälpa. De svenska jordbrukarne hafva nemligen ej mer än en million tunnor höstsäd om året att sälja. Tullen på detta quantum gifver dem 2 millioner kronor, om den verkar med hela sitt belopp till varans fördyrande, annars mindre. Men ett jordbruk, som kan hjälpas med 2 millioner kronor, kan icke sägas befinna sig i förtviflad ställning. Det är ju möjligt, att utskottet i verkligheten har andra tankar än det uttalar, men jag dömer efter dess ord. Hvad är för öfrigt 2 millioner kronor? Det är endast 2 procent af hvad Sverige konsumerar i tobak och spirituosa. Jag skall i förbigående upplysa herr Nilsson i Kägglå, att när jag talade om tobak, menade jag också cigarrer. Att döma af hans yttrande, mätte han icke veta, att cigarrer göras af tobak. Således: ett land, som enligt bevillningsutskottets mening kan hjälpas dermed, att man försakar hvar femtionde sup, hvar femtionde cigarr, hvar femtionde glas öl, hvar femtionde flaska vin och hvar femtionde pris snus, det landet är visst icke på branten af sin ruin. Man må icke skylla mig för blomstermålningar, ty jag grundar mig på utskottets egna uppgifter.

Sedan jag höll mitt första anförande i denna fråga, har ytterligare tillkommit ett högst märkvärdigt bevis för hvad jag nu sagt. Det är nemligen statsutskottets memorial n:o 27, sid. 20 och 21, med förteckning å de hemman och lägenheter, som under år 1886 blifvit af kongl. domänstyrelsen försälda. Ett sådant hemman i Upsala län med taxeringsvärde af 3,600 kronor har sålts till 4,300 kronor, ett dito, taxerad till 400 kronor, har sålts till 7,052 kronor, ett i Jönköpings län, taxe-

radt till 5,000 kronor, såldt till 12,325 kronor — och så hela listan igenom: summa summarum för de lägenheter, som af domänstyrelsen försålt under år 1886, har uppgått till 120,810 kronor 7 öre, under det att taxeringsvärdet för samma lägenheter allenast utgjort 58,044 kronor. Försäljningspriset har alltså med mer än 100 procent öfverstigit taxeringsvärdet. Det är alldeles omöjligt att inbilla mig, att Sveriges jordbruk under sådana förhållanden skulle befinna sig på branten af ruin, om det ock för närvarande lider betryck.

Ett annat bevis för sanningen af hvad jag sagt fick jag i går af herr Anders Svensson i Lösen, hvilken jag är synnerligen tacksam för den hjälp, han lemnade mig. Han trodde nemligen icke, att 2 kronors tull betydde något i ekonomiskt afseende. Deremot menade han, att den skulle komma att i moraliskt afseende blifva af stort värde genom sin förmåga att »höja modet», hvilket också gaf herr Carl Ifvarsson anledning att säga, att det icke var tullen utan tron, som man väntade skulle hjälpa. Det är således, herr talman, endast dessa som fattas, icke dessa 2 millioner kronor, utan *det fattas mod*. Men tror då protektionismen att man gör någon vinst, om man genom något, som dess egna män bekänna vara en illusion, söker att upphjelpa modet hos vårt lands jordbrukare? Hvad blir nemligen följden? Jo, när denna illusion, en gång väckt, sedermera skingras, då faller modet vida djupare än det från början höjdes. Och då blir det nödvändigt att genom allt jemt höjda tullsatser söka att hålla modet uppe. Ingen finnes väl, som icke inser, att detta skulle blifva en stor olycka för vårt land. Att en stor mängd jordbrukare måste gå under, är en högst beklaglig företeelse; men detta är icke detsamma som att *jordbruket* går under. Det är en väsentlig skilnad mellan det ena och det andra. Orsakerna dertill, att många jordbrukare gå under, antydde jag i mitt förra anförande, och jag skall nu genom att uppläsa ett yttrande af en af vårt lands förnämste jordbrukare, direktör Hazelius, söka bestyrka hvad jag då sade. Han yttrar: »Så länge prisen voro höga på våra produkter, kunde ställningen något så när hållas uppe, ehuru jag tror mig kunna med säkerhet säga, att ställningen äfven med dessa höga pris gick bakåt för många landtmän. Redan då började obeståndet och grundlades de katastrofer, som nu i våra trakter bortsopat det forna välståndet»; och detta tillskrifver han den omständigheten, att »den forna enkelheten i seder och den skuldfria budgeten efterföljts af dyrare lefnadssätt, finare vanor och höga skulder, som skola förräntas» äfvensom »en förr icke anad utveckling af borgenssystemet». Jag tror att han i detta har rätt.

Men, säger man vidare, landets skulder ökas i alla fall, och herr Boström förklarade att dessa skulder ökas med minst 30 millioner kronor om året. Jag kan ej kontrollera riktigheten af hans påstående, men jag antager — dock på klena grunder — att det är sant. Och då låter det ju förskräckligt för dem, som icke tänka på, hvad det i sjelfva verket innebär. Jag skall omtala en byggmästares historia. Mannen

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

egde år 1882 50,000 kronor, var 1883 deremot skyldig 10,000 kronor, 1884 skyldig 70,000 kronor, 1885 skyldig 130,000 kronor. Hade det icke under dessa år gått bakut, ja hastat till undergång för denne person? Jo, naturligtvis om man endast ser på dessa år för år växande skuldsummor. Men får man veta, att han under tiden byggde ett hus, som han i slutet af år 1885 sålde för 250,000 kronor, så gestaltar sig saken annorlunda. Skuld i och för sig är intet ondt. Huruvida den i särskilda fall är ett ondt eller icke, beror på, huruvida den, som svarar för skulden, har tillräcklig bärförmåga eller icke. Om en jordbrukare har en egendom, som är värd 15,000 kronor, men är skyldig 10,000 kronor, så är han alldeles för mycket skuldsatt; men om en annan har en egendom värd 200,000 kronor och är skyldig 50,000 kronor, så är han alldeles icke för mycket skuldsatt, fastän han har större skuld än den andre, som var skyldig 10,000 kronor. Sådant må man ju taga i betraktande, äfven när man talar om Sveriges skuld till utlandet — en skuld som i alla händelser ej kan bero på frånvaro af tull på landtmannaprodukter, då ju Sverige i handeln med dessa produkter på sju år haft ett utförselsöfverskott af $12\frac{1}{2}$ millioner kronors värde.

Jag kommer nu till frågan om, huru tullen skall komma att verka. Man har på grund af de svenska jordegendomarnes taxeringsvärde beräknat, att 64 procent af Sveriges jordbrukare ingen höstsäd ha att sälja, och att således endast 36 procent ha sådan säd till afsalu. Bevillningsutskottet påstår, att denna beräkning är oriktig, och säger, att de, som ha att sälja, utgöra 70 procent. Till grund för detta påstående lägger utskottet, enligt dess ordförandes egen högst besynnerliga uträkning, jordegendomarnes areal. Man får icke, säger han, bedöma jordbrukarens förmåga att producera och sälja spannmål efter egendomens taxeringsvärde, utan efter dess areal. Jag undrar, huru ordföranden skulle taga sig ut, om han vore med i en skiftesförrättning, der det blefve fråga om ett byte mellan den enes och andres jord — om han då skulle byta efter areal och icke efter jordvärdet.

Herr Boström sade vidare, att frihandeln bringat världen mycket elände. I England, medgaf han, hade den dock icke medfört synnerliga olyckor, enär antalet jordbrukare der är ringa i jämförelse med industriidkarnes antal; men se på Irland, utropade han, hvilket elände frihandeln der stält till! Huru vet han nu att det är *frihandeln*, som vället detta elände? Jag har af en engelsk tidning för ej länge sedan inhemtat, att irländarne årligen supå upp 15 millioner £ st. Låt Irlands befolkning sätta ned sin brännvinskonsumtion till 5,000,000 £ st. årligen — de behöfva icke blifva några nykterhetsvänner för det, ty denna förbrukning skulle i alla fall belöpa sig till vid pass 1 £ st. på hvarje hufvud — och Irland skall icke längre förete den tafra af ekonomiskt elände, som det nu gör.

För att förstå betydelsen af de 64 och de 36 procenten, låt oss

antaga, att vi hade 1,000 fabriker inom en viss industrigren, och att man satte i fråga att lägga tull på deras tillverkningar. Antag vidare att man kunde med säkerhet visa, att 640 af dessa fabriker skulle tillskyndas en direkt skada af tullen, medan endast 360 skulle få gagn deraf. Låt oss vidare antaga, att jag kunde ådagalägga, att dessa 360 vore de största och rikaste, under det att de 640 deremot vore mindre förmögna. Tro herrarne verkligen, att någon representation i verlden skulle vilja sätta tull på dessa fabrikers tillverkningar?

Ang. införande af spannmåls-tullar.

(Forts.)

Här är emellertid förhållandet just sådant, ty här är fråga om att sätta tull på vår förnämsta storindustris — jordbrukets — alster med fullt medvetande derom, att 640 bland 1,000 af dess idkare skulle komma att lida direkt eller indirekt skada derpå.

Emedan här talats så mycket om de blomstermålningar, som frihandelsvännerna skola hafva begagnat sig af, kan jag icke neka mig nöjet att äfven framdraga några prof på de blomstermålningar, som protektionisterna för vinnandet af sitt syfte använt. I våra protektionistiska tidningar har en tid figurerat en pseudonym, som kallar sig Måns Svensson och som förespeglat vårt folk de allra ljusaste utsigter, om spannmålstullarne nu infördes.

Han säger, att på dessa tullar skulle alla vinna: 1:o) handlandena i städerna, emedan de kunde sälja mera och på sina varor taga större förtjenst; 2:o) handtverkarne i städerna, som äfven finge sälja mer och på sina fabrikat kunde taga större förtjenst samt betala sina arbetare bättre; 3:o) grofarbetarne, som dymedelst kunde betinga sig större dagafföring; 4:o) alla handtverkare på landet, som af bönderna kunde taga högre betalning för sina artiklar och sitt arbete; 5:o) skulle bonden också genom denna merinkomst sättas i tillfälle att bestå dyrtids-tillägg till alla landets embetsmän. Tror icke herr talman, att bönderna äro att gratulera till sådana sköna utsigter? Detta är väl en blomstermålning, så att det förslår, och det just från protektionistiskt håll. Nej, mine herrar, man måste hafva reson med i allting.

Herr Boström yttrade vidare: »Herrarne minnas väl den revolution i alla ekonomiska förhållanden, som uppstod genom Suezkanalens öppnande; hvad tro herrarne skall inträffa, då Panamakanalen blifvit färdig och kan tillföra oss på billiga vägar alla jordbrukets produkter från den aflägsna vestern»? Jag vill deremot fråga: Tro verkligen herrarne, att vi genom 2 kronors tull på råg skola kunna undgå att få känna verkningarne af de storartade revolutioner i den internationella handeln, som vällass genom öppnande af förbindelse med verdens aflägsnaste delar medelst kommunikationsväsendets utveckling? Nej! Det enda som kan hjälpa är att vi inrätta oss efter de förhållanden, som äro och som vi hafva att vänta. I den stad, jag representerar, bor en skeppsbyggmästare, som jag räknar till vårt lands driftigaste män i den vägen. För att kunna bygga sina fartyg billigt, anlade han på sitt varf egen såg och snickerifabrik. Då det emellertid efter några år visade sig, att träfartygens tid var ute, så att man

Ang. införande af spanmåls-tullar. (Forts.) icke vidare kunde utan förlust bygga sådana, hvad gjorde han då? Jo, såsom naturligt var, omgestaltade han sitt varf för byggande af jernfartyg och anlade derföre mekanisk verkstad, hvilket kostade honom stora summor. Alla dessa hans kostnader vill bevillningsutskottet nu göra till bortkastade penningar genom att sätta en tull på jern och plåt af den beskaffenhet, att allt skeppsbyggeri (utom för kustfart) här i Sverige göres omöjligt, hvilket jag skall bedja att få visa då vi komma till jerntullarne, om vi nemligen någonsin komma dit. Här har jag med byggmästarens exempel endast velat visa, att det enda förnuftiga, som jordbruket likasom industrin kan göra, är att inrätta sig efter de nya förhållanden, som genom verldsutvecklingen inträda.

Man säger vidare, att man bör bevara den svenska marknaden för de svenska producenterna, och herr Boström yttrade att, så länge våra egna arbetare gå sysslösa, är det orätt att använda utländska produkter. Ett sådant påstående är dock orimligt, ty då det alltid finnes arbetare, som gå utan arbete, så skulle konsekvensen af herr Boströms grundsats leda till absolut upphäfvande af all internationel handel, och det skulle intet land förtjena på. Jag skall också visa, att det icke är mycket bevänt med protektionisternes fraser om den svenska marknads bevarande åt de svenska producenterna.

Stockholms mest framstående protektionistiska organ inom tidsningsverlden meddelade nemligen i sista lördagsnumret, att, om två kronors införseltull åsattes spanmål, skulle statsverket derigenom få in 10 millioner kronor om året. Hvad bevisar detta annat, än att nämnda tidning förutsätter, att importen af spanmål skall blifva 5 millioner tunnor — alldeles som nu. Men om importen af spanmål fortfarande kommer att uppgå till 5 millioner tunnor, huru går det då med bemödandet att rädda den svenska marknaden åt de svenska producenterna? Uppenbarligen är detta löst tal utan mening.

Hufvudfrågan, mine herrar, är emellertid, om en tull af två kronor pr 100 kilogram räcker för det dermed afsedda ändamålet; och det är alldeles nödvändigt, att protektionisterna eller det nya systemets män i den delen säga oss frihandlare sin tanke rent ut. I professor Arrhenii bok om svenska jordbruket och dess framtid och i direktör Wulffs af mig förut anförda motion till södra Kalmar läns hushållningssällskap visas, att produktionspriset för en tunna råg utgör i södra delen af landet öfver hufvud omkring 16 kronor, medan försäljningspriset pr tunna dylik säd uppgår till allenast 10 kronor 50 öre. Häremellan är en skilnad af 5 kronor 50 öre, och huru långt räcka då de två kronorna, helst om denna tull, enligt bevillningsutskottets påstående, icke skall verka till prisets höjande med hela sitt belopp? Tror man verkligen, att jordbruket är hjälpt dermed, att jordbrukaren förlorar blott 3 kronor i stället för som nu 5 kronor på hvarje tunna.

Jag uttalade i förgår den förmodan, att frågan för protektioni-

sterna för närvarande icke egentligen gällde tullens belopp, utan allenast sjelfva systemet. Genom de nu föreslagna låga tullsatserna vill man få till stånd ett nytt tullsystem. Hans excellens herr statsministern yttrade också i går träffande, att all protektionism börjar med låga tullsatser; man använder dessa såsom en smakbit för införande af ett nytt system, hvilket med små tullsatser ter sig mindre afskräckande. Äfven herr Lönegren hjälpte oss i går i detta afseende, då han erkände, att många bland de af utskottet föreslagna tullsatserna vore olämpliga; »men, sade han, dem får man rätta ett annat år; nu är det blott fråga om införande af *ett nytt system.*» Ja, der sitter det, mine herrar. Meu har systemet en gång blifvit antaget, så är klart, att man sedan måste tillämpa det så, att det hjälper, ty hvad tjänar det till att åsätta tullsatser *som icke hjälpa.* Skola tullar *åsättas*, så måste de oupphörligt *höjas*, tills de hjälpa.

Ang. införande
af spanmäls-
tullar.
(Forts.)

Jag framhåller åter igen nödvändigheten af, att det nya systemets män sätta oss på det klara med denna fråga samt utan omsvep säga oss sin mening i denna punkt. Jag skulle vilja direkt interpellera utskottets ordförande eller hans närmaste man eller hvilken annan som helst för resten, som kan anse sig befogad att svara: Tror utskottet verkligen, att två kronors införseltull på 100 kilogram höstsäd kommer att hjälpa vårt lands jordbruk ur dess närvarande betryck? Om utskottet på denna fråga svarar ja, frågar jag ytterligare: På hvad grund kan utskottet svara ja, då det är bevisadt, att i Tyskland 5 mark icke räcka, och att Frankrikes mest framstående jordbrukare förklarar, att 7 francs icke räcka der? Skulle åter igen min första fråga besvaras med nej, så frågar jag slutligen: Hvad har utskottet då för en tanke, hvad har det för ett framtidsperspektiv *bakom* sitt betänkande? Ty något sådant *måste* finnas. Det är ju här fråga om att upphjelpa försäljningspriset, så att det kommer i rimligt förhållande till produktionskostnaden. Om nu utskottet inser, att den föreslagna tullen icke räcker till för detta ändamål, så måste det bakom sitt betänkande hafva något annat perspektiv för framtiden. Men i sådant fall äro vi berättigade, ja nödsakade att af det nya systemets män få svar på min fråga härom, på det vi må slippa att gå och inom oss sjelfva bilda oss ett omdöme om deras egentliga tankar, ett omdöme, hvars uttalande alltid skulle föranleda dem att svara: »Man bör icke döma öfver andra människors tankar.» Sägen oss därför hvad I menen! Jag ber att få upplysa herr Sjöcrona, att jag alls icke uppträdt för att hålla någon talöfning, utan af pligtkänsla, emedan jag har ansett mig böra efter min förmåga, den må vara stor eller liten, inlägga mitt ord i diskussionen för att inverka på denna kammare, på det vi må komma till ett godt resultat. Detta åsyftar ju *all* diskussion. Mina frågor äro alltså, jag upprepar dem och väntar att under dagens lopp få dem besvarade: Tror utskottet, att två kronors tull å höstsäd hjälper landets jordbruk? Om så är, hvarpå grundar då utskottet sin tro, när två kronor icke hjälpt

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

hvarken i Tyskland eller i Frankrike? Men om utskottet på den första frågan svarar nej, hvad har utskottet då för ett framtidsperspektiv bakom sitt nuvarande förslag, om hvilket det sjelft tror, att det icke hjälper?

Jag skall icke mycket sysselsätta mig med den politiska sidan af saken. Jag skall blott med anledning af herr Boströms yttrande, att folkets röster böra vägas och icke räknas, be att få fråga, hvem som skall lemna oss vågskålar och vigter? Är det från bevillningsutskottet, som man skall requirera dem? Dessutom vill jag påpeka, att det är icke blott den så ytterst lifligt uttalade folkopinionen, som vi från frihandelssidan framhållit såsom varande af politisk betydelse, utan ännu mera den omständigheten, att nuvarande Riksdags mandat snart är ute, och att nya val till Andra Kammaren komma att hållas instundande höst, hvartill kommer, att här finnas åtskilliga representanter, som veta med sig, att de, med de åsichter de i denna fråga uttalat, icke representera den allmänna meningen bland sina valmän. Jag håller visserligen dessa representanter räkning och aktar dem högt därför, att de icke af detta låta sig bevakas att rösta mot sin öfvertygelse. Men jag frågar, om det kan vara politiskt klokt att under sådana förhållanden fatta ett afgörande beslut i frågan nu.

Herr talman, jag har intet vidare att tillägga, utan ber blott att få ytterligare betona mitt i förgår gjorda yrkande om afslag å utskottets betänkande.

Härefter anförde

Herr Palmær: Då jag i fjor hade tillfälle att uttala mig i denna fråga, kunde det synas öfverflödigt att nu yttra mig, då jag sedan dess icke ändrat åsigt, utan fortfarande kommer att rösta mot spanmålstullar. Det var icke heller för att uttala min egen åsigt, som jag begärde ordet, utan för att blifva i tillfälle att för kammaren tillkännagifva, att jag fått mottaga ett telegram, som visar att, äfven om jag är den ende representanten på skaraborgsbänken, som är emot spanmålstullar, så finnas dock icke så få landtbrukare inom länet, som hylla samma åsigt som jag derutinnan.

Telegrammet, dateradt Sköfde ²⁸/₂ 1887, har följande lydelse:

»Bruksegare Palmær

Andra Kammaren

Stockholm.

Vid ett i dag i Sköfde talrikt besökt möte afgafs med öfverväldigande pluralitet en kraftig protest mot lifsmedelstullar och beslöts att delgifva eder mötets beslut.

Å mötets vägnar

Albert Ewert.»

Upplysningsvis torde jag böra tillägga, att undertecknaren af teleggrammet, herr Albert Ewert, är en af länets större och mera framstående jordegare och alls icke att räkna till den kategori, om hvilken bevillningsutskottets ordförande här om dagen påstod, att de hafva landtbruket endast såsom binäring.

Ang. införande af spannmåls-tullar.

(Forts.)

Af hvad jag nu yttrat torde framgå, att jag kommer att rösta mot den föreslagna punkten.

Herr Wallmark: Två föregående riksdagar har jag haft äran deltaga uti behandlingen af denna viktiga fråga, utan att säga något ord; jag har allenast lagt min röstsedel i urnan. Nu skall jag säga allenast några få ord.

Jag får då för kammaren tillkännagifva, att jag kommer att rösta för afslag på tull å spannmål — detta gör jag hufvudsakligast på den grund, att flertalet af mina kommittenter förklarar, att de anse spanmälen böra vara och förblifva tullfri, och detta är äfven min enskilda öfvertygelse.

I Norrland och i Norrbotten hafva vi bittra minnen af missväxtår — då nattfrost förstör sädesgrödan — så att hungersnöd och dyr tid blifver följden — exempelvis 1856 och 1867, då ett lisp. rågmjöl kostade 3 kronor och en tunna sädeskorn 30 å 35 kronor, och särskildt 1876, användes dels bark och dels halm såsom tillsats uti brödet. Ännu kunna missväxtår inträffa — vi hafva korta somrar och långa vintrar samt sjöfarten stängd under 7 och 8 månader af året — omkring 60 mil till närmaste jernväg; jag för min del har 57,8 mil till Sollefteå jernvägsstation.

Af dessa anledningar och många öfriga skäl, som från den frihandelsvänliga sidan blifvit anförda, kommer jag, som sagdt är, att rösta för afslag å den föreliggande frågan.

Herr Nilsson i Vrångebol: Jag vill endast i korthet angifva min ståndpunkt i denna fråga. Före min hitresa till riksdagen var ett sammanträde anordnadt i mitt valdistrikt. Der infunno sig ett par hundra personer för att uttala sina åsikter om de förväntade spanmålstullarne. Allmänt uttalades dervid den åsigt, att tullar på lifsförnödenheter vore för landet i allmänhet alls icke gagneliga och för största delen af befolkningen rent af skadliga. Sedan jag kommit hit till riksdagen har jag fått mottaga flera skrivelser, undertecknade af tillsammans 548 af mina kommittenter, hvilka skrivelser gå i enahanda riktning: de protestera nemligen mot alla lifsmedelstullar. Sjelf har jag nu under två dagar uppmärksamt följt med diskussionen, utan att jag derunder funnit någon anledning att skilja mig från mina kommittenters åsigt. Här ha uppträdt både filosofie och medicinie doktorer och äfven många andra kloka och förståndiga män och sökt utgrunda orsaken till samhällskroppens ekonomiska sjukdom, men så vidt jag kan förstå, ha alla dylika försök hittills misslyckats; och sär-

Ang. införande af spannmåls-tullar.
(Forts.) skildt har en framstående doktor här bakom tillkännagifvit, att det recept, som innefattas i utskottets betänkande, skulle vara samhället till skada. Under sådana förhållanden anser jag mig icke kunna med min röst biträda detta betänkande, utan kommer jag att rösta för afslag å detsamma.

Herr Key: Jag skall icke förlänga denna debatt. Jag vill endast i korthet anmärka, att det synes mig som under den långa diskussionen intet blifvit yttradt, som kunnat vederlägga de hufvudsakliga invändningar som gjorts mot de nu föreslagna tullarne, nemligen att de komma att fördyra lifsförnödenheterna och särskildt brödsäden, att denna beskattning kommer att tyngst drabba den, som har minsta förmågan att bära den, nemligen den fattige, för hvilken dessutom brödet utgör en mera väsentlig del af födan än för den rike, och att denna skatt särskildt för den enskilde arbetaren kommer att verka dess mera betungande, ju flere munnar han har att skaffa brödföda åt. Vidare att blott en mindre del af den nya skatten kommer staten till godo, under det att den rikligare delen tillströmmar en del af Sveriges jordbrukare, och detta icke den del af dem, som bäst kunde behöfva någon hjälp, icke de mindre utan de större jordegarna, och dessa i samma mån rikligare, som de ega stora jordagods, hvilkas åkervidder lemna dem stora kvantiteter brödsäd till försäljning. Då samtidigt brödet och öfriga lifsförnödenheter fördyras, måste detta hafva till följd förknappningar och umbäranden för alla dem, som icke på samma gång få sina inkomster ökade, men detta innebär i sin ordning en nedsättning i lifsvilkoren, i vilkoren för helsa och sundhet, som äro de nödvändiga förutsättningarne för att individen skall kunna arbeta med fulla krafter. En förknappning på och en försämring af födan har till direkt följd en nedsättning af arbetskraften. En klen tröst blir det då, att man till gengäld bjuder arbetaren en nedsättning i kaffetullen, ty denna nedsättning medför föga vinning för hans kassa, och genom ett ymnigare förtärande af kaffe ersätter han ingalunda brödfödan, ej heller främjar han härigenom sin helsa eller uppehåller arbetskraften. Under sådana förhållanden kan jag icke annat än instämma i en reservants yttrande, att denna tull måste betraktas såsom en orättvisa och en orättfärdighet, och på samma gång kommer den icke, så vidt visadt är, att verka till lindring i det rådande betrycket. Jag ber därför att få yrka afslag å den föredragna punkten.

Herrar *von Friesen* och *Östling* förenade sig med herr Key.

Herr Nyqvist: Jag hade till en början icke tänkt begära ordet i denna fråga, då mina åsikter derom äro från föregående riksdagar noga kända och sedan dess icke ändrats, men då jag från mina kommittenter mottagit adresser, protokollsutdrag och telegram, deri de alla samfäldt uppmana mig att inlägga en liflig protest mot det af ut-

skottet föreslagna spannmålstullsystemet, har jag också velat frambära dessa uppmaningar.

Ang. införande af spannmålstullar.

(Forts.)

Medan jag har ordet skall jag be få uppläsa en punkt i utskottets betänkande. Utskottet säger på sidan 6: »Med afseende på den norrländske jordbrukaren är det väl sant, att han öfver hufvud icke i nämnvärd grad producerar höstsäd, men för honom skulle tull å korn, som i Norrland är föremål för stor konsumtion, medföra samma fördelar som tullarne å råg och hvete afse att bereda jordbrukarne i landets öfriga delar; hvarförutom Norrlands jordbrukare framför andra skulle hafva fördel af de tullar, som utskottet har för afsigt att föreslå på lefvande kreatur, kött och mejeriprodukter.»

När jag första gången läste detta yttrande af bevillningsutskottet, trodde jag det var en misskrifning och tänkte att utskottet velat säga, att i Norrland produceras mycket korn, men huru jag vände orden, fann jag, att de hade den betydelsen, att Norrland konsumerar mycket korn. Genom att åsätta kornet tull skulle detta blifva fördyradt för norrländingen, och dertill säger utskottet längre ned såsom en tröst, att vi skulle få tull äfven på kött. Skall detta nu vara en tröst, att vi få betala jemväl köttet dyrare?

Hvad nu särskildt kornproduktionen i Norrland angår, känner jag väl till densamma, ty jag har tillbringat den längsta delen af mitt lif i Norrbotten och Vesterbotten och jag har mig icke bekant, att en enda påse korn utskeppats från dessa provinser, men väl att en stor quantitet spanmål och mjöl ärligen dit införts. Vidare är jag öfvertygad om, att, derest en allmän omröstning skulle komma till stånd inom Vesterbotten, skulle en förkrossande majoritet rösta mot spannmålstullarne, och detta i synnerhet jordbrukare. Sjelf har jag varit med på ett möte, der omkring 250 jordbrukare voro samlade, och vid omröstning befans det vara sex protektionister mot 250 frihandlare, men dessa protektionister voro icke landtbrukare, utan en var provinsialläkare, en regementskapten och så vidare. Alla voro de herremän, som ville pålägga dessa tullar.

Jag skall vidare be få upplysa, att under den sista femårsperioden har, om man tager den i genomsnitt, hvarje år endast till Norrbottens län införts spanmål för ett värde af 366,202 kronor. »Ja», säger nu bevillningsutskottet, »ni skall få en lindring i den ökade utgiften härför derigenom att vi sätta ned tullen på kaffe.» Upplysningsvis och till jämförelse vill jag då nämna, att under sista femårsperioden har till Norrbottens län införts kaffe för 77,000 kronor 86 öre. Nog tycker jag om en kopp kaffe, men i valet mellan bröd och kaffe tvekar jag ej, hvilket jag skall välja. Jag var fyra år gammal, då jag kom till Norrbotten — jag är nemligen född i Vermland — och jag minnes ännu väl den tid från min barndom, då vi hade detta mycket beprisade tullskyddssystem. Jag minnes att jag då bad till Gud att en gång bli så rik, att jag kunde ha råd att äta så mycket salt

Ang. införande af spannmålstullar. (Forts.) och bröd jag behöfde. Jag känner väl arbetarnes ställning och står sjelf ofta hela dagen med hammaren i handen, och jag vet hvad en arbetare behöfver för att fylla sin mage, och att detta icke sker med tomt prat.

För mitt samvetes och mina kommittenters skull vill jag icke, herr talman, rösta för spannmålstullar.

Herr Truedsson: Anledningen till att jag begärt ordet är den, att jag fått en skrifvelse från en kommun i nordöstra delen af min valkrets, gränsande intill Småland och Blekinge. Skrifvelsen innehåller en protest af 245 personer mot antagandet af spannmålstullar. Främst bland dessa står kyrkoherden i församlingen antecknad med sitt namn. Kyrkoherden har i bref låtit mig veta, att inom hans församling finnas bland 217 jordbrukare endast fem protektionister. Då åsigterna inom min valkrets äro, så vidt jag känner, öfver hufvud taget mot skyddstullar på spannmål, råg och hvete, vill jag därför gifva till känna, att jag kommer att rösta mot dem.

Medan jag har ordet, skall jag be att i korthet få uttala mina tankar, huruvida dessa ifrågasatta tullar kunna vara till gagn eller nytta för vårt svenska jordbruk. För min enskilda del tror jag, att vårt svenska jordbruk icke skall blifva synnerligen hjälpt genom dessa tullar. Hvad vi hafva att göra för att kunna stå emot den importström, som kommer från alla håll, är väl till en stor del redan sagdt.

Jag anser, att det icke är skäl att odla mera höstsäd än nu sker i vårt land; skulle vi kunna prestera så mycket som behöfves för vårt lands behof, måste vi odla mycket mera än nu är fallet, hvilket vore skada för det svenska jordbruket, ty derigenom skulle produktionsförmågan förminska hos vår jord. Men jag tror, att hvad vi hafva att göra, det är att slå oss på en bättre ladugårdsskötsel och för den skull måste vi mera odla sådana växter, som höra till foderämnena, de må nu heta hvad som helst. Sedan kunna vi exportera våra produkter i förädlad vara. Denna min åsigt finner stöd deraf, att de, som slagit in på denna väg, äro de som i närvarande stund reda sig bäst.

För att efterkomma kammarens önskan skall jag härmed sluta, herr talman. Jag yrkar afslag.

Herr Janson i Karlshed: Under den debatt, som här pågått, har man från våra motståndare nästan icke hört andra skäl mot detta förslag, än att det endast är de större jordbrukarne, som skulle få nytta deraf, och arbetarne förtryckas. Men tro då herrarne, att de mindre jordbrukarne och industriidkarne kunna taga pengar i luften till sina utgifter? För att kunna utgöra sina skatter behöfva äfven de att sälja. De arbetare, som dessa sysselsätta, skulle få arbete på sina hemorter och icke behöfva gå till städerna, derest detta förslag går igenom. Då skulle det löna sig att odla jorden. Med de mindre jordegarna menar jag våra bönder, som från tidigt på morgonen till sent på aftonen

sjelfva måste bruka jorden. Dessa hafva icke något slags ålderstillägg eller dyrtidstillägg och kunna icke vänta sig pension, utan då de äro utarbetade, blir kanske fattighuset den lott, de få i ersättning för sina mödor, derest de icke kunna öfverlåta egendomen till sina barn och på detta sätt lefva på nådebröd eller s. k. undantag på gården.

Ang. införande af spanmäls-tullar.

(Forts.)

Herr statsministern yttrade sig i går, såsom alltid, mycket väl, men han nämnde icke ett ord om vår sknldsättning eller eländet i landet; blott strödde blommor deröfver. Då vi nu hafva en ministère, som synes vilja lätta våra bekymmer, tror jag det hade varit godt, om i år ytterligare hade vidtagits en liten afskrifning af grundskatter och indelningsverk. Men kanske apanagefrågan skall vara en sådan, då dertill icke för närvarande behöfvas några penningar. Att statsministern yttrar sig i frågor, anser jag vara hans rätt och pligt, men jag är mycket tveksam och anser det ej vara rätt, att, då frågan nu satts på sin spets och det gäller ministèrens vara eller icke vara, dess ledamöter uppträda och afgifva sina röster, hvarpå kanske kan bero, om de skola sitta qvar vid styret och på det sätt välja sig sjelfva.

En talare uppträdde i förgår och lärde oss, huru vi skulle kunna göra besparingar genom att låta bli att snusa, tugga tobak och röka cigarr. Ja, besparingar kunna göras på många sätt; de kunna äfven göras genom att icke kasta bort onödiga dagsverken. Huru många tusen onödiga sådana hafva icke bortkastats af personer genom att åhöra hvad herr Waldenström haft att säga? Jag tycker, att dessa predikomöten äro onödiga, då vi, Gud ske lof, hafva en statskyrka, der man kan få höra Guds ord ordentligt, en kyrka, som stått så många år, och som jag tror till och med skall hålla stånd längre än frihandeln.

En talare här bredvid yttrade, att han för några dagar sedan från sitt kommittenskap fått en skrifvelse, deri uttrycktes det förtroende man alltid hyst för honom, och på grund häraf säger han sig gå öfver på frihandlarnes sida och skrinlägga sin öfvertygelse. Jag önskar, att detta förtroende fortfarande måtte bibehållas, då han kommer hem igen.

För öfrigt får jag säga, att om man gynnar näringar och industri, går fosterlandet framåt; i motsatt fall föres det till ruin, och då jag icke kan vara med om något sådant, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr A. P. Danielson: På det att mitt anförande må blifva så kort som möjligt, får jag återopa och hänvisa till hvad jag vid sist a riksdagen anförde och de skäl jag då använde i denna fråga. Jag skall icke tillåta mig att besvara det högstämda anförande, hvarmed herr Beckman öppnade debatten, och det dolda hot han der antydde. Det må stå för hans räkning! Jag skall icke heller bemöta de gensagor han sedermera framförde emot en representant på stockholmslänsbanken, som hade omnämnt en verklig tilldragelse. Jag skall icke yttra mig derom, huruvida det var mindre lämpligt att här omnämna den afsedda tilldragelsen än det af herr Beckman äsyftade hotet.

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Jag skall icke heller söka vederlägga mycket af hvad herr Waldenström anförde, ty jag anser det icke gagna till något, utan endast några ord hvad han talade om den store Bismarek. Han sade att Bismarek vore så stor, att han kunde tala efter de afsigter han ville främja. Om härmed afsågs en antydning, som skulle kasta skugga på den store statsmannen för hvad han gjort för sitt lands tullförhållanden, så får jag säga, att icke ens så mörka beskyllningar kunna i detta fall sprida skugga på honom, ty han har i detta afseende vetat att främja sitt lands bästa, men skulle vi behöfva en Bismarek i det syfte herr Waldenström ville antyda, då är jag nästan sinnad föreslå att vi valde den värde talaren själf. Jag skall icke inlåta mig på att med omfattande siffror skildra nationens nöd, icke heller här söka utreda eller afgöra de möjliga fördelarne eller olägenheterna af det än i många orter varande tridingsbruket framför ett ordnadt vaxelbruk. Jag tror att man bör se förevarande fråga enklare och sådan den bör ses och från den synpunkt, hvarifrån den har, enligt min åsigt, alla skäl för sig.

Jag ber då till en början få hänvisa till hvad som yttades af 1865 års bevillningsutskott i dess utlåtande då, och hvilket jag tror att vi nuvarande protektionister må anse oss befogade åberopa och vidhålla.

Utskottet anför: »I fråga om öfriga landtmannaprodukter synes utskottet en icke ringa orättvisa ligga deri, att, under det de flesta andra näringar i landet äro i mer eller mindre mån genom tull skyddade mot utländsk konkurrens, dess förnämsta modernäring under en längre tid varit af denna förmån i fullkomlig saknad. Det hufvudsakliga skäl, som till stöd för en sådan tullfrihet kunnat åberopas, eller att dessa produkter utgöra de för alla samhällsmedlemmar oundgängligaste lefnadsförnödenheter och därför icke bort, särdeles för den fattigare befolkningen, genom tull fördyras, gäller äfven i samma mått om de yrken som åstadkomma varor, hvilka för lefnadsbehovens fyllande äro lika nödvändiga, såsom exempelvis oundgängliga beklädnadsartiklar samt en mängd materialier och effekter för beredande af bostäder m. m., men hvilka yrken äro hugnade med tullskydd. Utskottet har här ofvan yttrat sin åsigt om behöfligheten i allmänhet för vårt land af sådant skydd, men huru den frågan än må betraktas, måste, så länge någon näring deraf är i åtnjutande, anspråket derpå äfven för jordbruket vara oafvisligt, när eljest dess idkare förblifva hänvisade till nödvändigheten att på samma gång sälja sina egna alster billigare, men deremot köpa sina flesta förnödenheter dyrare än idkarne af andra näringar.»

Jag tror att dessa ord innehålla sanningar, som icke kunna med stortaliga och tomma fraser vederläggas. Vid 1865 års riksdag gafs genom det nu anförda utskottsutlåtandet ett tydligt löfte, att landtmannanäringarne äfven skulle få tullskydd. Men genom förhållanden

som jag har mig bekanta, ehuru de äro mindre lämpliga att här omnämna, skedde icke så, och hvad har hänt sedan dess? Genom sjöfartens förändring genom segelfartygens utbyte mot snabbgående angare har möjlighet beredts att utbyta varor från främmande land lika hastigt som inom vårt eget. Spanmåslaster och andra varor kunna nu på lika många timmar som förr dagar tillföras oss. Genom att Ryssland fått jernvägar i många riktningar i sitt land, ledande till dess östersjöhamnar, har derigenom möjliggjorts att spanmålen kan der säljas billigare än i vårt eget land. Följden häraf har, som man lätt kan finna, blifvit, att jordbruksalster i sagda vårt grannland, synnerligen råg, blifvit billigare och billigare, så att våra jordbrukare derigenom äfven fått mindre och mindre för sin vara. Så har det nu fortgått år från år. Den utländska spanmålen har i större partier mer och mer, mest i onödan och af vinstbegär, indragits i landet för allt billigare pris, och öfriga jordbruksalster hafva äfven fallit i pris genom utländsk konkurrens, dervid våra förhållanden icke kunna med dessa länder uthärda fri täflan, och derjemte nästan gjort omöjligt för våra jordbrukare att få sälja spanmål, synnerligen råg, äfven om de äro villige att sälja till lägre pris, än den utländska varan kostar herrar importörer. Blefve den af utskottet föreslagna tullen antagen, så vill jag dermed svara de många, som ofta frågat hvad den nu afsedda lilla tullafgiften skulle i verkligheten gagna våra jordbrukare, att desse åtminstone kunde säga att 100 kilogram spanmål äro i vårt land värda 2 kronor. Men det kunna jordbrukarne icke nu. Då härtill kommer att andra näringar äro skyddade — jag räknade upp de flesta af dem i fjor i mitt då i denna fråga afgifna yttrande och visade att det var de allra flesta — och att dess idkare genom derå rådande tullskydd veta åtminstone hvad deras produkter *minst* äro värda, det vill säga de kronor eller ören, som för hvarje vara tullbeloppet utgör, men detta kan jordbrukaren icke nu, utan för honom går det undan för undan med prisen å hans alster, allt efter som detta gestaltar sig på den utländska marknaden. Det är klart, att detta är en orättvisa mot våra många jordbruksidkare, och därför är också landtmännens sträfvan för likställighet i detta fall befogad. Jag vill, för att belysa saken, taga ett exempel från ett annat håll. Jag antager att en tjänsteman har fått en bestämd lön af 4,000 kronor. Hans skatter äro bestämda på grund af detta lönebelopp, och han vet hvad han sålunda skall betala. Men så inträffar det, att man säger till honom: »nu kuuna vi i år icke gifva er mer än 3,000 kronor i lön». »Men», invänder han, »då tagen I ju ifrån mig 1,000 kronor; af hvad anledning gören I det?» »Jo», svaras det, »det finnes en utländsk till eder tjänst kompetent person, som åtager sig att sköta denna tjänst för 3,000 kronor». Så pågår nedsättningen af sagde lön af samma orsak år för år, tills lönen slutligen nedbringas till några hundra kronor eller till en ren obetydlighet. Tänkom oss nu, att denna tjänsteman likväl måste, oaktadt hvad som sålunda honom vederfarits, bibehålla

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

sina skatter efter den först bestämda lönen orubbade! Jag undrar hvad herrar tjenstemän skulle svara härpå? Men så har jordbrukaren, mine herrar, genom det rådande tullsystemet fått göra år för år, och då jorbrukarne nu klaga: »vi kunna icke uthärda detta längre», gifver man till svar: »I skolen tiga och tåla». Jordbrukaren har under de 30 år, som nu rådande tullsystem beherskat landet, fått draga den tunga börda jag här antydt, och som man nu anser böra i någon mån afhjelpas, och när modernärings idkare bedjare tillropa eder frihandlare att: »I skolen icke alldeles pina i hjel oss»; svaren I oss i hårda ord, att *vi* äro egennyttiga och orättvisa. Här gäller således, synes mig, icke frågan om dyrt bröd eller ökade skatter, utan frågan gäller, om det svenska jordbruket skall finnas till eller icke. Vilja herrarne hafva bort detta eller qväfva i hjel vår jordbruksnäring, välan, gån då på och fortsätten med frihandeln. Hvad har emellertid denna åstadkommit under den tid den varit rådande? Sedan vi på 50-talet hade en utländsk skuld på 5 å 6 millioner, hafva vi nu kommit upp till minst 800 millioner. Hvad räntorna beträffar, har jag af en framstående person, som är väl förfaren med statens räkenskaper och äfven förtrogen med riksgäldskontorets förvaltning, fått mig meddeladt, att de uppgå till minst 30 millioner, hvilken summa således *årligen* som räntemedel går ur landet. Är det en sådan blomstring, som skall fortgå? Kunna vi derigenom bereda våra efterkommande möjlighet att reda sig? Anse herrarne att vi böra fortsätta på detta sätt? Det kan icke vara möjligt, synes mig.

Hvad beträffar hans excellens herr statsministerns yttrande, att sedan i fjor ingenting inträffat, vare sig inom eller utom landet, som kunde berättiga nu afsedda tullsträfvandena, vill jag nämna, att åtminstone *så* mycket kan med säkerhet sägas hafva inträffat, att jordbruks- och städernas fastigheters in-tecknade skuldsättning under det gångna året höjts med nära 68 millioner kronor, så att in-tecknade skulden i sagda fastigheter vid 1885 års slut utgjorde tillsammans öfver ett tusen fyrahundra fem millioner. Dessutom har, som det förljudes från alla håll, den allmänna affärsverksamheten försämrats för alla samhällsklasser, för jordbrukare, industriidkare och arbetare. Hvertill skall detta leda? Om vi nu taga i betraktande hvad andra länder för länge sedan gjort för att skydda sig sjelfva mot utländsk produktion, som de ansett ej vara skäl att tullfritt släppa in i sina länder; och frågas hvad hos oss gjorts eller kommer att göras i sådant afseende, så har herr statsministern i år ej ens gifvit något löfte i den vägen.

I fjor gaf han åtminstone *någon* förhoppning, i det han antydde möjligheten af differenttullar, och andra talare antydde nedsättning i hypoteksräntan och möjlighet att bereda billigare rörelsekapital. I år har här icke gifvits ens *något* sådant löfte. Jag har för öfrigt någon bekantskap med dessa löften sedan i fjor. Jag har haft äran att på närmare håll få deltaga i utredningen af en del af dessa ärenden, men efter den uppfattning jag dervid erhållit kan jag icke finna, att

något i närmaste framtiden är härvid möjligt att uträtta. Hypoteks-*Ang. införande*
banken har på förfrågan svarat att den icke kan nedsätta räntan, *af spanmåls-*
emedan den bundit sig genom kontrakt och upptagit lån, som ej få *tullar.*
konverteras förrän efter bestämd tid. Den måste dessutom hålla sig *(Forts.)*
skadeflös för sina kapitalrabatter och tillse, att hypoteksföreningarne
ega rörelsekapital. Den andra förhoppningen eller den mycket om-
talade differentialtullhistorien har också gått sönder. De komiterade
hafva svarat, som vi nu alla känna, att ingenting vore att göra på
det området. Hvad vilja då herrarne göra för oss? Skola vi gå än
vidare framåt i skuldsättning? Snart äro våra skogar uthuggna, våra
första inteckningar, våra mest solida papper medtagna och hafva gått
till utlandet. Hvad blir följden af allt detta?

Det förundrar mig att de män, som tänka något längre än för
dagen, kunna tala annorlunda. Äro vi verkligen sådana män, som en-
dast hafva till lifsuppgift att tänka på att för dagen få äta och må
godt, hafva vi icke till ändamål att äfven uppehålla ett ordnad sam-
hälle, staten såsom sådan, och uppbära dess andliga kultur och borgerliga
välbefinnande och att lemna detta arf ifrån oss till våra efterkom-
mande, om möjligt i bättre skick, men åtminstone icke sämre än vi
af våra fäder emottogo detta det dyrbaraste arvet: fäderneslandet, dess
frihet och välbestånd? Denna synpunkt af frågan måste i min tanke
ställas framför alla andra. Frågan ställer sig derfore enkel — men
stor. Den gäller, synes mig: skola jordbruket och öfriga näringar
genom fortsatt fri täflan med bättre lottade länder slutligen gå under
eller vill man härvid komma dem till hjälp? Det är således icke
fråga om att fördyra brödet, utan det är fråga om, huruvida jord-
bruket och landets andra näringar skola *framgent* finnas till. Skola
vi täfla med utlandet än vidare, skall detta i en snar framtid leda
derhän, att vi få lägga igen våra åkrar till betesmarker — ty de
gifva ej odlaren sitt torftiga uppehälle — samt se våra arbetare
vandra af till andra verldsdelar och våra *länta* penningar till Ryss-
land för att derstädes för dem tillbyta oss spanmål, som vi eljest
sjelfva kunnat odla och alstra. Här har talats om Norrland och att
en beskattning genom nu afsedda tullar skulle läggas på denna lands-
del. Jag hemställer till representanterna från denna ort, om de icke
vänligen måste erkänna, att det öfriga Sverige gjort ofantliga uppoff-
ringar för detta Norrland. Alltsedan 1865 har det sydligare Sverige
tåligt burit de sjunkande prisen på jordbruksalster, hvilket i rätt
väsentlig mån kommit norrländingarne till godo, och genom de upp-
offringar, som voro en följd af franska handelstraktaten, hafva vi så
att säga för Norrlands inbyggare köpt förmånen för dem att kunna
fritt utskippa sin orts vigtigaste alster, sina trävaror, till Frankrike
och andra länder. Jag kan icke tro, att denna orts represen-
tanter skola kunna förneka, att de alltjemt fallande prisen på lifs-
förnödenheter varit till men för det sydligare Sverige, men beredt
Norrland tillfälle att få arbetare för billigt pris och att sålunda med

Ang. införande af spannmåls-tullar.
(Forts.)

billig arbetskostnad kunna afverka, förädla och utskeppa sina trävaror. Jag tror därför, att norrländingarne icke hafva skäl att härvid klaga, utan böra medgifva äfven andra näringar att lefva.

Hans excellens statsministern anförde, att i Tyskland råda andra förhållanden än hos oss; att der de större jordbrukarne och industriidkarne utgjorde representationen och att det därför varit lätt att der genomdrifva införandet och sedermera förhöjning af spannmålstullarne. Ja, mine herrar, hade vi samma förhållanden här, skulle motståndet säkert ej hafva varit eller vara så svårt att öfvervinna. Men huru är vår Riksdag sammansatt? Jag står här representerande 36,000 à 37,000 invånare, under det städernas representanter hvar för sig i regeln ej representera flere än 10,000 personer. Om vi hade representationen fotad på lika grunder för stad och land, som billighet och all rättvisa fordra, och om vi sålunda på landet hade en representant för 10,000 invånare, så skulle landsbygdens representanter blifva så många, att det föga betydde hvad städernas representanter i denna fråga tala och rösta. Städernas representanter äro nu som vi veta 69, men om landsbygden finge välja efter samma grunder som städerna, så skulle dess representanter blifva till antalet minst 350, och då kunna herrarne finna huru denna fråga med lätthet skulle kunna afgöras. Då representationsrätten är som den är, hemställer jag till herrarne, att herrarne icke böra vara orimliga. Vi vilja icke klandra att ni, våra motståndare, rösta hvar och en för eder valkrets efter edra åsigter, och jag kan väl förstå, att stockholmarne, då de se på stadens tillfälliga bästa, icke vilja hafva tullar, men jag vill bedja eder, mine herrar, att ni icke må gifva sådana antydningar, som herr Beckman gjorde, eller påtvinga oss eder uppfattning i denna fråga. Det är mycket möjligt att tullarne, sådana de här äro föreslagna, icke skola till fyllest hjälpa, utan att i konkurrensen med utlandet prisen ännu vidare skola falla; ty genom t. ex. Panamakanalens öppnande är det mycket möjligt att så inträffar, då denna viktiga samfärdselväg kommer i många riktningar att inverka på europeiska förhållanden. Men det är väl ändock icke för mycket begärtdt att redan nu kunna betrygga vårt landtbruk så mycket, att en tunna råg skall vara värd 2 kronor 50 öre eller åtminstone samma belopp som tullavgiften. Om vi icke hade tullar på andra industrialster, så skulle jag kunna förstå frihandlarnes sträfvan och vi då icke hafva så stor orsak till klagan. Men då detta är förhållandet, och jag icke hört någon som yrkat borttagande af de nu befintliga tullar, så bör jordbruket äfven vara berättigadt till skydd. Men likväl höras nu emot oss bestämda beskyllningar, såsom att vi vilja lägga skatt på andra samhällsklasser, då jordbruket icke förmår till sitt bestånd gifva bröd till samma pris som utlandet kan erbjuda våra köpare här. Jag tror emellertid, att landets jordbruk är och allt framgent måste vara den mest betydande näringen, och jag vill inlägga en gensaga emot det påståendet, att *ensamt* de större jordbrukarne skulle hafva vinst af tullarne i fråga.

Det större jordbruket har lika mycket som det mindre sina svårigheter och är än mera beroende på arbetskrafter och andra förhållanden, och de dermed förenade större omsorger och besvär böra icke för-glömmas. Jag tror att, om jordbrukarens usla kamp för sin tillvaro skall vidare fortsättas, de *små* jordbrukarne skola kunna sträfva med lika länge som de stora jordbrukarne, som icke hafva annan inkomst än sin jordbruksnäring.

Ang. införande af spanmäls-tullar.

(Forts.)

Med hvad jag nu sagt tror jag mig hafva besvarat de viktigaste gensagorna i frågan. Jag vill nu yttra mig något om hvad som blifvit sagdt från statsrådsbänken om statssocialism. Jag vet visserligen icke rätt tydligt hvad som menas med statssocialism, mne skall dermed afses, att man tager från den, som har för tillfället mera, och gifver den, som eger mindre, då får jag säga, att just en sådan statssocialism har staten använt mot oss jordbrukare under många år. Ty staten har år efter år fråntagit jordbrukarne deras rätt att någorlunda få behålla den inhemska marknaden och att någorlunda få betaldt för sina alster. Den statssocialismen har pågått i detta afseende i 30 år. Jag tror därför nu hög tid vara att upphöra härmed.

Jag lofvade i början att vara kort och jag vill äfven hålla detta löfte. Jag skall således blott svara en talare, herr Arrhusiander, som, då han slutade sitt anförande i går, tvenne gånger upprepade: »fräls oss från ondo». Det är just detta vi mindre jordbrukare vilja bedja om, och att man icke skall vara nog obillig att låta oss duka under blott för att andra skola lefva billigt på jordbrukets bekostnad, sådana som i detta afseende icke hafva några gränser för sitt fosterland. Staten måste för sin egen framtid se till, att icke den enskilde lider; och huru mycket större bör icke denna pligt vara, då statens största flertal och bästa medborgare lida.

Jag beklagar, att denna sak mött så stort motstånd. Det ser icke så ut, som om vi vore söner af våra fäder, som i mångt och mycket burit högt det svenska namnet. Vi tyckas bara täfla i sträfvan det att äta och vekligt njuta. De, våra förfäder, kunde försaka, lida och segra. De hafva lemnat landet i arf till oss nästan skuldfrött, men i hvilket skick skola vi kunna lemna det åt våra efterkommande, om detta utländska skuldsystem, som alstrar slafveri, fortsättes? Det finnes för mig ett ord, som jag sätter lika högt som ordet fosterlandet, det är: Sverige åt svenskarne. Äro vi ett sådant folk, att vi icke kunna värna vår egen och våra efterkommandes rätt till att ega den svenska jorden? Kunna vi icke längre ordna så, att svenske män kunna fortfarande odla den svenska jorden, och att svenske män må få ega och handhafva de svenska näringarne, då, ja då, mine herrar, äro vi att beklaga och då kunna vi ej längre säga: Sverige åt svenskarne.

Under känslan deraf, att min pligt från denna plats bjuder mig dertill, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Häruti instämde herrar *Anderson* i Tenhult, *Svensson* i Rydaholm, *Jönsson* i Mårarp, *Petersson* i Boestad, *Malmström*, *Larsson* i Fole, *Norrby*, *Nilsson* i Rinkaby, *Norén*, *Smedberg*, *Andreasson*, *J. Dahlgren*, *B. Dahlgren*, *Stockman*, *Allvar Olsson*, *Svenson* i Bossgården, *Wennérus*, *Svensson* i Brämhult, *Persson* i Helgebol, *Nilsson* i Råby, *Andersson* i Hamra, *Ericsson* i Ahlberga och *Carlson* i Stockholm.

Herr *Gustafsson* yttrade: Herr talman, mine herrar! Jag skall till en början be att få nämna några ord om de resolutioner och adresser, som blifvit mig tillsända från några delar af landet. Det kan naturligtvis icke vara min afsigt att besvära herrarne med att höra dem alla. Jag vill endast uppläsa en resolution, som anger den rigtning i hvilken alla gå. Den är från *Motala*. Resolutionen är biträdd af 800 personer och har följande lydelse:

Vid offentligt och af omkring 800 personer besökt möte i *Motala* den 6 februari 1887, för behandling af frågan om spanmålstullar, antogs *enhälligt* följande

Resolution:

Mötet uttalar sin bestämda och kraftiga protest emot hvarje tull-sats å oundgängliga lifsmedel och uttrycker den förhoppning, att folkombuden inom Riksdagen icke måtte så illa missbruka det åt dem lemnade förtroendet, att de lagstifta en skatteutskyld från den fattigaste och största delen af landets medborgare till den förmögna och fåtaligare andelen deraf, därför att de förra nödvändigt måste söka uppehålla lifvet med naturlig föda; hvarjemte mötet vill betona angelägenheten af nedsättning i och borttagande af redan befintliga skydds- och finanstullar, i den mån sådant kan utan störande rubbningar ske.

Å mötets vägnar:

C. Ubr. Björkman,

Dess valde ordförande.

Axel Lundeberg,

Mötets sekreterare.

Jag har vidare erhållit en resolution från *Norrköping*. Den var fattad vid ett möte, som uppgafs vara besökt af 15,000 personer. Jag trodde, att resolutionen skulle framlemnas af stadens representanter, herrar *Lönegren* och *Swartling*, ty jag visste att den blifvit dem tillstald. Men då så icke har skett, så måste jag tro att *Norrköpings*-representanterna icke erhållit adressen, ty jag vill icke antaga att de ringakta hvad deras egen stads befolkning tänker och uttalar.

I samma syfte, som dessa båda möten, hafva äfven andra uttalat

sig. Resolutioner emot tull å födoämnen hafva blifvit mig tillsända från Linköping, hvarest mötet bevistades af 1,000 personer, från Flen, från Kantorps grufvor, Katrineholms arbetareförening, Marks härad, Torsåker, Gammelstilla bruks befolkning, Mellösa och Hellefors bruk.

När den stora tullmotionen remitterades till bevillningsutskottet, uttalade jag vid remissdebatten den förmodan, att betänkandet öfver denna motion skulle komma att blifva omsorgsfullt utarbetadt af de opartiske män, hvilka sutto i utskottet. Men när betänkandet kom tillbaka, motsvarade det icke mina förväntningar. Det har också blifvit utsatt för en så mördande kritik, att, såsom det nu föreligger, har jag icke skäl att ingå i någon kritik af detsamma; der finnes ingenting qvar mer än benstommen — allt annat har kritiken sönderhackat — det är sannerligen icke inbjudande att stå här och skrapa på benen.

Jag hade väntat att de af protektionisterna, som här uppträd, skulle hafva framkommit med några skäl, som voro värda att vederlägga. Man har emellertid endast kommit fram med vapen ur den gamla välkända Dahlska arsenalen; men de skäl som tagits från densamma hafva så ofta förut blifvit vederlagda, att jag icke dermed skall upptaga kammarens tid. Icke heller kan jag som skäl upptaga herr Nils Peterssons i Runtorp yttrande »att frihandeln framtager jordbrukaren hans näring och den som framtager en annan hans näring han dräper honom». Mine herrar, dylika skäl kunna inrangeras bland dem som dräpa sig sjelfva.

Den enda, som kommit fram med något nytt, är bevillningsutskottets ordförande. Han framförde bland annat det påståendet, att protektionismen befordrat näringslifvet i de skyddade länderna. Men att detta icke är sant, skall jag be att få bevisa.

Bevillningsutskottets ärade ordförande sade först att skyddstullsystemet går fram, äfven i de länder, som ännu hafva frihandel, så att t. ex. i Danmark ett förslag framlagts af regeringen om tull på spannmål. Men regeringen föreslog tull blott på korn och majs — men icke på råg, af den orsak, såsom äfven framhölls af en af landets regeringsmedlemmar, att rågen utgjorde brödfödan, och en rågtull skulle hårdast drabba den fattiga befolkningen.

Herr Boström sade också att bland de danska jordbrukarne skulle den protektionistiska strömningen allt mera göra sig gällande. Men detta är heller icke sant. På den jordbruksriksdag som förlidet år hölls i Aarhus, fans icke någon enda jordbrukare som begärde tull på spannmål. Så förhåller det sig med tillståndet i Danmark.

Herr Boström sade också, att det är frihandeln som fört Irland till undergång. En annan talare har i dag sagt att det är bränvinet som ruinerat detta arma land. Men det är hvarken det ena eller andra. Det är ofta eländet som drager superiet med sig och icke tvärt om. Hvad som sänkt Irland i gränslöst elände det är gods-garnes plundringar i detta land, det är det skamliga förtryck, som

*Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.

(Forts.)

dess engelska herrar der utöfvat. Mine herrar, släppen I våra gods-
egare till regementet här, så kanske också vi kunna få ett Irland —
om icke i ekonomiskt hänseende, så dock i politiskt.

I fråga om det myckna talet om Amerika såsom ett af protektionismens starkaste fästen, så vill jag hålla fram att protektionismen i Amerika för närvarande kämpar för lifvet. I sådant afseende torde det tillåtas mig att anföra några af de ord, hvarmed presidenten Cleveland i sitt senaste budskap till kongressen berör de tullar, hvarmed Förenta Staterna omgärdat sig. Presidenten Cleveland säger: »Då genom beskattningen indrifves mera af folkets medel, än som behöfves till gäldande af regeringens rättmätiga förbindelser och till en sparsam förvaltning, så blifver denna skatteindrifning en hänsynslös utpressning och en kränkning af de grundsatser, hvarpå en fri styrelse hvilar». — »Och arbetaren frågar tankfullt om han, under dessa omständigheter och i betraktande af den skatt han, vid fyllande af sina dagliga behof, ständigt erlägger till skattkammaren, äfven erhåller sin tillbörliga andel af vinsten». — Så talar statschefen i Amerika, och hans ord äro uttryck för en mäktig opinion, som der arbetar sig fram.

Hvad herr Boström talade om industrien i Tyskland och dess goda tillstånd, så är det icke heller sanning. För några få veckor sedan afskedades vid ett jernverksetablissemant i Stettin icke mindre än 1,500 arbetare. Och så påstår man dock att industrien blomstrar i Tyskland. Det var icke brist på kapital, som gjorde att dessa arbetare afskedades, utan det var brist på arbete.

Fabrikanterna i Tyskland klaga också öfver att skyddstullen förqväfver dem. Så är förhållandet med chamotteindustrien, så med symaskinsfabrikerna, så med cementfabrikerna, så också med träförädlingsfabriker, oljeraffinaderier och tekniska fabriker. De klaga högljudt öfver att skyddstullarne qväfva dem derigenom, att de fördyra deras råmaterial och, genom att framkalla repressalier från andra land, stänga deras marknadsplatser. Det har gått så långt, att en engelsk firma nyligen underbjudit de tyska verkstäderna i fråga om leverans af rails. Den engelska firman kunde underbjuda de tyska, fastän den måste bära den dryga tullen. Och så klagade tyskarne öfver att de blifvit förbigångna. Men derpå fingo de ett ganska strängt svar och dertill ett officiellt svar i furst Bismarcks egen tidning Norddeutsche Allgemeine Zeitung. Det lydde så här: »Det finnes ingenting, som berättigar den åsigten, att staten ovilkorligt och under alla omständigheter endast får göra beställningar hos inhemska fabriker och måste absolut underkasta sig hvilket högt pris som helst. Om förvaltningen såsom nu skett i sitt förfarande icke lemnar ur sigte statens samfälda intresse framför de enskildes, så gör hon enligt vår tanke helt enkelt sin pligt». Mine herrar, äfven den tyska regeringen börjar göra front mot de tyska protektionisternas fordringar. Vid den extra session, som nyligen hölls med tyska riksdagen, i och för antagandet af spanska handels-

traktaten, uppträdde protektionisterna mot den samma, men de fingo då af den tyska regeringen genom statssekreteraren Bötticher ett svar, deri han icke blott urskuldade den genom handelsfördraget gifna tullfriheten för spanska malmer, utan äfven energiskt försvarade den med det argument, att de spanska malmerna äro rent af oundärliga för en betydande del af Tysklands jernindustri.

Ang. införande af spanmåls-tullar.
(Forts.)

Den ärade ordföranden i bevillningsutskottet påstod också, att de tyska arbetarnes ställning blifvit förbättrad — särskildt arbetarnes i Berlin. Men, mine herrar, om arbetarnes ställning blir förbättrad, så måste deraf följa att de blifva mera nöjda — det är ju tydligt. Jag skall då gifva herrarne ett otvifvelaktigt bevis på, att arbetarne i Berlin äro långt ifrån nöjda utan tvärtom mera missnöjda än någonsin, och att följaktligen deras ställning icke förbättrats. Vid riksdagsmannavalen i Berlin år 1884 afgåfvos i hela den tyska hufvudstaden 68,910 socialdemokratiska röster; vid det val, som i år har egt rum, afgåfvos icke mindre än 93,378 röster af 230,000 afgifna på socialistiska kandidater. Deras röstetal hade sålunda på tre år växt med nära 25,000 röster och de utgjorde nära 40 procent af alla den tyska hufvudstadens valmän. Kan detta sägas utvisa att arbetarnes ställning i Berlin förbättrats? Då hade de sannerligen icke visat sitt missnöje genom att öka de socialistiska rösterna med inemot 50 procent.

Den ärade ordföranden i bevillningsutskottet talade mycket om agitationer. Han sade, att man framställt frågan till arbetarne i den formen: viljen I hafva ert bröd fördyradt? Svaret har naturligtvis blifvit nej, men det skulle helt visst blifvit ett annat, om man framställt frågan i dess rätta form: viljen I hafva större arbetsförtjenst? Jag skall upplysa den ärade ordföranden om, att några agitatorer icke uppträdt, utan befolkningen i orterna har själfmant sammanträdt och diskuterat icke blott denna utan äfven andra frågor. Och de hafva vid dessa sina möten gifvit svar på båda de framställda frågorna. De hafva svarat på den första frågan: vi vilja *icke* hafva brödet fördyradt. Och de ha svarat på den senare frågan: vi tro icke på den oss förespeglade större arbetsförtjensten. Ty helt visst: de skola icke få ett öre mera betaldt efter tullarne än förut.

Den ärade ordföranden aktade ringa, sade han, dessa röster, som komma från arbetarne; han aktade mycket mindre dessa hundratusental af arbetareröster än de meningssyftningar, som afgifvits af landsting och kommunalstämmor. Han ville hellre väga än räkna rösterna. Men, mine herrar, med en sådan åsigt kunna rösterna icke vägas på rättvisans vågskål, utan på den vågskål, der penningepungen gifver den största vigten.

Då jag nu är inne på frågan om arbetarne, vill jag äfven tillägga några ord angående brödets fördyrande. Jag har förut vid remissen af denna fråga till utskottet nämnt, att herr vice talmannen räknat ut, att en tull af 2 kronor skulle fördyra brödet med mellan 30 och 40 kronor om året för en arbetarefamilj om fem personer. Herr vice tal-

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

mannen ville icke kännas vid denna uppgift; men jag tror icke, att han hade anledning att förneka densamma, ty den var fullt korrekt. Jag har från annat håll fått rättigheten af denna beräkning bekräftad. I franska deputeradekammaren framlades nyligen säkra kalkyler, utvisande att för hvarje franc sädestullen höjes, stiger lefnadskostnaden för en familj af fem personer med 10 francs pr år. Alltså en tull af fem francs ökar lefnadskostnaden med 50 francs. Det stämmer väl öfverens med de beräkningar, som hos oss blifvit gjorda. Hvad detta betyder för en arbetarefamilj, som nått och jemt har sin bergning, derom upplyste professor Key oss nyss. Det betyder skilnaden mellan helse och sjukdom, kanske också stundom skilnaden mellan lif och död.

Herr talman! Jag har åtskilliga tabeller, som skulle kunna ådagalägga haltlösheten af protektionisternas påståenden. Men hvad skulle det väl gagna till att nu komma fram dermed. Icke de mest solklara bevis öfvertyga någon. Ty protektionisterna stödjade sig icke på fakta utan på sin tro. De kunna liknas vid Österlandets dervischer, som störta fram i striden för sin brinnande tro. De göra visserligen icke, som muhamedanerna, propaganda med eld och svärd, men de äro färdiga att göra det med hunger och dyr tid. De ropa icke Allah akbar! utan i stället: *Penningen är Gud, och spanmålstullen är hans profet!*

Jag vill dock icke neka, att utom denna trosifver bland protektionisterna äfven finnes mycken sakkunskap. Så till exempel bland ledarne, som mycket väl förstå sin sak. Låt om oss litet närmare mönstra den anstormande hären! Först hafva vi de protektionister, om hvilka jag nyss talat; de utgöra kärntruppen, d. v. s. de som stå fasta i sin tro utan att taga eller gifva skäl. Men så hafva vi befälhafvarne, och de hafva en mycket stor sakkunskap. Generalerna utgöras först och främst af de stora godsegarne. De känna sin sak i botten, och de veta mycket väl, hvilka skatter de kunna lägga på de besegrade, när de som segerherrar en gång kunna kasta svärdet på vägen och ropa: »væ victis!» De hafva ökat sin sakkunskap sedan förlidet år. Då nöjde de sig med att föreslå tull på spanmål. Men så tänkte de kanske, att de fattiga, när brödet blir dyrt, slå sig på att äta potatis; och så hafva de i år äfven framkommit med förslag om tull på potatis.

Så hafva vi undergeneralerna, herrar qvarnegare, som snart skola bemäktiga sig öfverbefälet, om tullen går igenom. De förstå också sin sak. De visste hvad de gjorde, när de i fjor framlade sitt patriotiska upprop, att man endast bör köpa säd af svensk produktion. Men när så situationen blef sådan, att de ansågo sig säkra på att få sädestullen, då kastade de patriotismen öfver bord, och lastade sina galejor, den ena efter den andra, med utländsk spanmål. Vi hafva under senaste veckorna sett hur den ena ryska spanmålslasten efter den andra förts fram till deras qvarnar. De veta nu, att om tullarne gå igenom, så äro qvarnegarne situationens herrar, och då är det de, som bestänma, hvad landtmännen skola få för sin spanmål.

Så finnes det äfven en tredje befälsgrad, de andliga ledarne eller, *Ang. införande af spanmäls-tullar.* för att tala i militärstil, de tjenstgörande bataljonspredikanterna och regementspastorerna. De veta hvad de skola få i ökade löneinkomster, om man sätter tull på spanmålen. (Forts.)

Sist hafva vi att märka proviantörerna. Det är de, som förse corpsen med fagra löften för att uppehålla dess mod. Få vi nu bara tullar, säga de, så skola vi använda de ökade inkomsterna, som derigenom inflyta i statskassan, till grundskatternas afskrifning. Tro verkligen landtmannapartiets ledamöter på ett sådant löfte, så är det att beklaga; och går partiet blott en gång ut på den gungfly, som skyles af dessa fagra löften, då kommer dess magt att sjunka ned i dyn och blifva liggande der för alltid. Och det är nog detta de önska, desse reaktionärer, som nu så plötsligt börjat sjunga reformvänliga sirénsånger. Det är i sanning en ömklig syn att se detta politiska förfall, att höra dem, som nyss rasade mot grundskatteafskrifningen, förklara, att de äro färdiga att sälja sin öfvertygelse för grynvällingen.

Här kan med skäl tillämpas de varningsord den framstående franske nationalekonomen Leroy-Beaulieu yttrade vid ett dylikt tillfälle: »Man måste i första rummet akta sig för qvaeksalfvare och charlataner. Desse belägra alltid taburetterna i lidande stater. De främste af dylika förmente hjälpare äro — protektionisterna.»

Det är troligt, att en och annan här skall komma med den beskyllningen mot mig, att jag icke varit nog lidelsefri i mina uttalanden. Men jag tror icke, att en sådan beskyllning denna gång kan komma från bevillningsutskottets ordförande. Jag tänker fastmer, att de sköna förhoppningar, han uttalade vid remissdebatten, att denna fråga här i kammaren skulle lidelsefritt prövas, den har han sjelf grumlat, och han skall nog därför icke denna gång vända sig med några förebräelser emot mig.

Det enda sätt att afgöra denna fråga, så att icke någon bitterhet kommer att stanna kvar i sinnena, det vore, enligt min mening, att protektionisterna först öfvertygade oss frihandlare, att de verkligen hafva majoritet i landet. Om detta ådagaläggdes, så vore det från frihandelsståndpunkt visserligen att beklaga, men då skulle vi frihandlare lojalt finna oss uti att det protektionistiska systemet tillämpas, tills det visar sig, att botemedlet för det ekonomiska onda der icke är att finna.

Jag vet mer än väl, att med nuvarande valcensus något fullt korrekt uttryck af folkets mening icke kan vinnas genom nya val till denna kammare, men nog skulle dock en Andra Kammare, vald utslutande på programmet: frihandel eller protektionism, vara en säkrare grund att bygga systemförändringen på än den kammare, som nu är här församlad.

Det gläder mig mycket, att den tanke, om vädjande till landet, jag vid remissdebatten framkastade, vunnit så mycken anklång, att den här under debatten upprepats af en mängd talare. Det är helt visst också rätta vägen. Mätte den beaktas af de protektionister, som ej

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

blott kalla sig patrioter utan äfven äro sansade, kloka och fosterlands-
älskande män. Om de därför uppsköto frågans afgörande för denna
gången genom att nu rösta afslag och derigenom satte landet i till-
fälle att, såsom jag antydde, genom de nya valen yttra sig i frågan,
så tror jag, att de skulle få sin belöning i det lugna medvetandet att
hafva handlat på ett sätt, som bäst gagnat ett älskadt fosterland. —
Jag yrkar afslag på bevillningsutskottets betänkande.

Herr Nyström: Herr talman! Vid de två näst föregående riks-
dagarne har jag uttalat den åsigten, att tull på spannmål och bröd är
en högst orättvis form af beskattning, och min öfvertygelse derom att
den hjälp, man genom spannmålstullar tror sig kunna bereda jordbruk-
ket, icke skall visa sig vara någon verksam hjälp, då jag i alla hän-
delser icke funnit de bevis, protektionisterna anföra för sin mening,
vara tillfyllestgörande, och då intet af de land, der spannmålstullar in-
förts, varit fritt från menliga verkningar deraf. Men sedan jag hört
herrar Boström, Jöns Rundbäck och Svensson i Lösen under de nu
gångna dagarne uttala sina åsikter, måste jag öppet bekänna, herr
talman, att de betänkligheter, som hittills möjligen vidlådit min åsigt,
helt och hållet försvunnit, och att, om jag förut känt någon ovisslet
eller tvekan, denna nu har förbytt till bestämd visshet.

Har man förut kunnat säga om protektionismens bjesse: »rösten
är Jakobs röst, men händerna äro Esaus händer», så får jag bekänna,
att jag under den nu förda diskussionen trott mig finna, att både
rösten och händerna äro ludna. De angrepp, hvarmed herr Boström
i sitt anförande vände sig mot vår personliga frihet, mot vår med-
borgerliga församlingsfrihet, voro verkliga af den art, att mau tydligt
bör kunna se, att, om det »nya systemet» blifver gällande i landet,
vi icke vidare torde hafva att påräkna den medborgarnes — de må nu
vara skräddare eller statsråd — församlingsfrihet, som vi Gud ske lof
hittills åtnjutit. Om den nuvarande ministären blefve störtad och vi
skulle få en ny ministär à la Boström—Dahl, tron I väl då, mine
herrar, att en sådan ministär skulle unna oss samna församlingsfrihet
som vi nu ega!

Man har beskärmat sig öfver att »Föreningen mot lifsmedels-
tullar» anordnat möten för tullfrågans diskuterung, och man har klan-
drat att högt uppsatte män bevistat sådana möten, der så simpla per-
soner som skräddare och handtverkare i allmänhet varit med och tagit
del. Detta har redan tillräckligt besvarats från det håll, hvarifrån
svaret bäst kunde verka, så att jag icke har vidare anledning att
uppehålla mig vid den saken. Men såsom representant i denna kam-
mare, hitsatt af kommittenter, hvilka till stor del tillhöra arbetare-
befolkningen, hvilka äro liberale, frikyrkligt sinnade och såsom sådana
demokratiska, måste jag inlägga en bestämd protest mot det sätt,
hvarpå herr Boström funnit det tillståndigt att här angripa försam-
lingsfriheten och den personliga friheten — ett sätt som kan passa

för sådana organ som Socialdemokraten, men ingalunda är värdigt ordföranden i bevillningsutskottet och i öfrigt en man i hans ställning.

När jag sade, att herr Svenssons i Lösen yttrande i frågan hade bidragit att häfva mina förut möjligen hysta betänkligheter rörande densamma, så afsåg jag dermed hans öppna och ärliga förklaring, för hvilken jag är honom tacksam. Af hans yttrande framgick tydligt, att han icke ansåg att tullen kommer att verka så särdeles mycket för jordbruket, som man från protektionisternas håll velat göra troligt. Under förra riksdagen hade jag tillfälle till ett förtroligt samtal med en af protektionisternas ledare. Jag frågade honom på samvete, om han verkligen trodde att den då ifrågasatta tullen skulle på något väsentligt sätt verka till jordbrukets upphjelpande. Han svarade: »det blir hufvudsakligen en moralisk hjälp». Det var roligt att höra, att herr Svensson i Lösen nu gör samma medgifvande — jag hade verkligen väntat att flere af protektionisternas ledare skulle göra detsamma; men det har icke skett.

Är det nu så, att de små jordbrukarne icke vänta sig någon fördel af tullen, hvilket vi också hörde den talare, som hade ordet näst före herr Svensson i Lösen, förklara; är det sant, hvad en talare från Skåne nyss omtalat, att af de 217 jordbrukare, som befinna sig inom hans valkrets, endast 5 äro protektionister; är det vidare sant, som flere protektionister förklarat, att de, ehuru visserligen böjda för spanmålstull i allmänhet, dock draga sig för tull å råg, ehuru de måste foga sig efter flertalets af deras meningsfränder vilja för att icke förlora hufvudmålet; och är det slutligen sant, att befolkningens flertal är absolut mot spanmålstullar, då frågas: huru stor del af svenska folket återstår väl då, som är intresserad för spanmålstullar?

Jag ville därför ställa en vördsam bön till dem, som äro tveksamma i denna för landet så viktiga fråga, att de hellre säga nej än ja till det föreliggande förslaget. De löften, som protektionisterna gifva, äro för öfrigt icke mycket värda, då de ju ej kunna hafva framtiden i sin hand.

Man säger, att spanmålstullen är egnad att »höja modet», och herr Jöns Rundbäck yttrade: »Det är något i den här frågan, som visdomen ej begriper, men som enfalden begriper, ty det har vår Herre sagt». Jag bekänner, att detta vädjande till en så hög auktoritet var svårt att fatta. Skulle kanske orden innebära, att frihandlarne representera klokheten, och protektionisterna enfalden? Herr Rundbäck antydde, att det låg någon hemlighet bakom sjelfva saken, någon »pudelns kärna», som han icke ville komma fram med. Jag frågade honom sedan enskildt hvad han menade, men jag lyckades ej få fram det. Jag skall då be att sjelf få komma fram med det, men jag skall icke använda mina egna ord, utan anföra en annans yttrande. Det är några ord som friherre Gripenstedt fälde på riddarhuset den 27 maj 1863 i fråga om spanmålstullar. Han visade, att hemligheten i denna fråga egentligen afsåge höjande af de sjunkande egendoms-

Ang. införande
af spanmål-
tullar.
(Forts.)

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

värdena. Han yttrade: »Men, mine herrar, vi äro nu inne på sjelfva hjertat af ämnet. Dölj om icke för oss, att det är på egendomsvärdet, som man söker inverka. Man vill, att produkternas pris skulle om möjligt så uppdrivas, att behållningen af egendomarne och således äfven deras värde uppgår till något visst belopp, t. ex. det som man sjelf under någon mindre lycklig beräkning eller i sin spekulationsifver betalt. Och för att uppnå denna afkastning, vill man att konsumenterna skola betala öfverpris». — Der ha vi den hemligheten!

När herr Anders Svensson i Lösen och efter honom flera andra förklarar, att de föreslagna tullarne endast skulle vara till en liten hjälp för jordbruket, men att det tydligen vore enda sättet att återvinna det moraliska modet, glädde mig denna hans öppna förklaring. Men jag frågar: när det gäller att stärka modet, bör man icke då se till att man stärker det hos dem som känna sig svaga? Vi hafva en hel skara arbetare och mindre jordbrukare och andra medborgare, som behöfva råg till sitt dagliga bröd. Dessa hafva förklarar genom tusentals möten och petitioner, att deras ställning skulle blifva förtviflad, i fall denna tull åsättes. Hvilkas mod skola vi nu bidra att öka? De rike godsegarnes mod — de hafva visat sig modiga nog — eller den fattiga befolkningens? Skola vi skydda de svage mot de starke, eller de starke mot de svage och fattige? Jag menar, att vi skola skydda dem, som behöfva skydd — den starke skyddar sig sjelf. När protektionisterna tala om, att det är till den fattiga befolkningens hjälp det åsyftade nya systemet skall införas, och på samma gång tala om den ersättning, som skall gifvas för tullen på råg genom kaffetullens nedsättning, förefaller det mig som ett gyckel. Jag ber att få erinra om hvad en ledamot i denna kammare yttrade den 6 maj 1884, då det var fråga om nedsättning af kaffetullen »till förmån för de fattige». Denne talare, som stundom gjort sig känd genom sin benägenhet att framställa sakerna litet roligt, sade då: »Man säger: det skall komma de fattiga till godo — det är för de fattiges skull. Jag tycker det är riktigt synd om dessa stackars fattiga, om hvilka det så ofta skämtas, — ty annat än skämt, och ett dåligt skämt, är det icke, när, under påstående att gagna de fattiga, det dock är något helt annat som ligger till grund». Dessa ord ega sin tillämpning äfven här. Det är också nu något helt annat, som ligger till grund. Frågan gäller, om denna kammare skall vilja vara med om att, genom antagande af denna tull, bidra till att införa ett system, hvarunder vi skola löpa fara att förlora våra fri- och rättigheter, vår personliga frihet, vår församlingsfrihet.

Så hafva vi här hört en talare uttala den meningen, att en ledamot af regeringen, fastän han är riksdagsman, icke borde deltaga i den slutliga omröstningen. Det är dock ett bra enfaldigt tal, och det förundrar mig, att en person, medlem af denna kammare, som ju borde hafva reda på grundlagen, kan komma fram med sådant. Då lagen medgifver att ett statsråd må väljas till riksdagsman, så må han väl ock få votera.

Herr talman! Detta har jag velat säga för att motivera mitt yrkande på afslag.

Ang. införande af spannmåls-tullar.

(Forts.)

Herr G. Mellin: Jag vill endast med några ord gifva min mening till känna i denna fråga, som jag anser hvad beträffar fördelen å ena sidan och förlusten å den andra betydligt öfverskattas af partierna. Jag har redan många år varit af den åsigt, att tullskydd för landtbruksprodukter skulle vara gagneligt, till och med nödvändigt för jordbrukets bestånd i synnerhet under så ogynsamma tider som nu, men jag är icke riktigt belåten med att utskottet föreslår så höga tullar å sammalet rågmjöl och råg. Hvad mjölet beträffar, tror jag dock att med de stora naturkrafter landet eger för qvarndrift och konkurrensen qvarnindustriidkare emellan detta kommer att hållas i ett rimligt prisförhållande till rågen. Hvad åter särskildt råg beträffar, skulle jag helst sett, att man åsatt den en mycket lägre tullsats eller kanske snarare alls ingen. Jag tror då, att tullfrågan i sin helhet lättare kunnat genomdrivas och icke framkallat så stort missnöje som nu. Det är blott denna min åsigt jag velat till protokollet angifva.

Herr Wendt: Jag anser mig böra för kammaren tillkännagifva, att jag mottagit en petition från Alingsås, undertecknad å enskilda listor af 243 personer.

De, som undertecknat dessa listor, utgöras af tjänstemän, industriidkare, köpmän och landtbrukare äfvensom af ett icke obetydligt antal arbetare. Vid öfversändandet af dessa listor är särskildt framhållet, att de icke cirkulerat, utan blifvit utlagda till antecknande och på få dagar försetts med de befintliga underskrifterna. Den hit öfversända petitionen innehåller uttalandet af den förhoppning, att Riksdagen nu måtte besluta lämpliga skyddstullar. Dock får jag särskildt omnämna, att två af undertecknarne gjort förbehåll om undantagande af tull å lifsmedel.

Hvad min egen ställning till frågan vidkommer, så är den alldeles densamma som jag här förut antydt, och jag får derfor tillkännagifva, att jag kommer att rösta för bifall till utskottets förslag.

Herr Joh. Ohlsson: Jag skulle nu kunnat helt enkelt till alla delar instämma i herrar Wieselgrens och P. A. Siljeströms yttranden, derest jag icke blifvit i år liksom i fjor direkt uppkallad af herr Anders Svensson.

Han ansåg anmärkningsvärdt, att jag vid remissen, i min erinran om landets ekonomiska förhållanden under skyddstiden, icke gick längre fram än till 1830. I anledning deraf ber jag å min sida få erinra, att mitt yttrande vid tullmotionens remiss utgick på en förhoppning om och en anhållan till bevillningsutskottet att derifrån få veta, huru det verkligen stod till här under den goda skyddstiden

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

och huruvida tullarne då verkligen hjälpte oss. Utskottet har härutinnan iakttagit fullständig tystnad; men den ärade utskottsledamoten ansåg sig väl böra något afhjelpa denna brist, då han ville fylla i hvad han menade att jag underlätit. Redan vid debatten i denna fråga nästlidne riksdag upplyste jag dock herr Anders Svensson särskildt om, huru eländigt tillståndet var i hans provins, Blekinge, i början af 1860-talet enligt Konungens befallningshafvandes berättelse af år 1851. Jag erinrade också om, att ej allenast Blekinge utan äfven många andra län då befunno sig i samma nöd, på sätt som finnes skildradt i Konungens befallningshafvandes berättelser, samt ytterligare derom, att Konungens befallningshafvande i många län, särskildt i de provinser, från hvilka nu ropet på skydd starkast höjes, framhöllo, hurusom befolkningen ökades år efter år utan att lifsmedelproduktionen kunde hålla jemna steg dermed, hvadan man då sökte uppfinna medel att förekomma folkökningen och sålunda förebygga ännu större nöd. Landshöfdingarne klagade jemväl oafämtligt öfver allmogens envishet att fasthålla vid sitt gamla och mindre gifvande sätt att bruka jorden. Sådant var tillståndet under perioden 1830—1854 eller sista tiden vi hade införseltull på spannmål. Jag trodde ej att jag skulle behöfva utprepa detta äfven i år.

Jag uttryckte vid remissen jemväl en önskan att, eftersom motionärerna påstått eller för sin del antagit, att Tysklands näringsförhållanden blifvit förbättrade efter det nya tullsystemets införande der, någon utredning derom skulle lemnas af utskottet. Äfven i det hänseendet iakttagar utskottet en betecknande tystnad. Utskottets ordförande har emellertid velat fylla denna brist i betänkandet och derfor, bland annat, såsom bevis på det bättre tillståndet i Tyskland erinrat, att Berlinerbörsen mer och mer gjort sig till herre öfver penningmarknaden. En ärad kamrat på stockholmsbänken har dock redan erinrat om, att detta just kan betyda en nedsättning i förmågan att använda kapitalet, en tryckning i den allmänna rörelsen, som gör att kapitalet icke så omfattande som förr kan göras fruktbärande inom landet, utan måste söka sig väg till andra länder. Men då utskottets ordförande icke från Tyskland sjelft kunnat anföra några direkta och talande bevis för påståendet om ett förbättradt tillstånd der, har han funnit på en annan utväg. Han tyckes nemligen hafva en vän på andra sidan Kölen, som i en radikal venstertidning förklarar, att tullskyddet verkat godt i Tyskland. Om värdet af de upplysningar, denne vän lemnat, torde icke vara mycket att säga utöfver hvad derom redan af andra yttrats. Men så till vida torde de kunna vara af intresse, att man deraf, med tillämpning af herr Boströms vid samma tillfälle begagnade sentens, nu skulle veta hvem han egentligen är, samt att det finnes stor förhoppning om, att han, om han ej redan är det, snart äfven skall framstå såsom en äkta *svensk* vensterman, efter som han halft förebräde oss frihandelsvänner, att vi icke redan skaffat arbetarne det inflytande på allmänna angelägenheter,

som han ansåg dem böra hafva för att ega vitsord. Men det var icke detta vi just nu behöfde veta.

Utskottets ordförande kom emellertid till det stora resultatet i afseende på ställningen i Tyskland, att den ej var, såsom han uttryckte sig, »så afvita». Men för att å andra sidan förringa betydelsen af de för tullsträfvandet nedslående underrättelser man fått genom Tysklands handelskamrar, förklarade herr utskottsordföranden, att dessa handelskamrar bestå af »köpmän och industriidkare». Han tillade verkligen »*industriidkare*». Sådana män böra således icke hafva någon talan eller vinna någon tilltro i denna fråga. Hören det, I svenske industriidkare! Om det tullsystem, man nu vill införa — deraf I i allmänhet icke kunnen få del, förr än om 5 år eller så omkring, länder handel och industri till skada — derom hafven I icke något berättigadt omdöme. Tysklands industriidkare hafva i och med systemförändringen fått skydd äfven de; men det är just de, som ändå klaga; och då mötes deras klagomål med ringaktning, ty de som höja dem äro, säger man, blott *köpmän* och *industriidkare*. Det är ett egendomligt tal detta, från dem, som säga sig vilja skydda näringslifvet. Det låter, som om handeln knappast vore berättigad eller gagnelig för detta näringslif. Det torde emellertid finnas en och annan här, som så mycket satt sig in i den moderna socialismens läror, att han vet, att det just är en af dess hufvudgrundsatser, att köpmännen äro folk, som icke borde finnas till. Man har sålunda fått från rätt håll, synnerligast vid aktgifvande på yttrandet af representanten från Runtorp, bekräftelse derpå, att i sammanhang med tullsträfvandena står icke blott något, som rätteligen benämnas statssocialism, utan äfven den moderna socialism, som utvecklas ur proletarietets samhällsbegrepp.

Herr Boström sade vidare, att vi ännu blott befinna oss i början af de fallande sädesprisen och att de komma att falla ännu ytterligare. Skulle det väl kunna vara klokt att då uppmuntra till odling af ännu mera höstsäd till afsalu, då man, som sagdt, väntar att den skall falla ytterligare i pris? En aktad danneman, herr Truedsson, visade i går, ur egen erfarenhet, hurusom det finnes sätt att använda jordens råprodukter, så att dessa prisfall icke skulle lända till skada utan snarare till nytta, ty derigenom skulle jordbrukaren kunna förmås att producera mera ladugårdsprodukter med vinst, men ändå så billiga, att Sverige med dessa kan konkurrera i världsmarknaden.

Bevillningsutskottets ordförande yttrade vidare att jordvärdet i alla händelser måste falla. Det är en dålig tröst för de jordegare som lita på tullskyddets välgörande verkningar, att jordvärdena måste falla, äfven om spanmålstullar åsättas, men jag tror i likhet med den erfarne jordbrukare, om hvars yttrande jag förut erinrat, att jordvärdet icke behöfver falla om tullarne falla och icke heller kan hållas uppe genom skyddstullar, men att jordbrukets betryck deremot ganska väl kan upphjelpas genom en klokare eller mera tidsenlig hushållning, på sätt herr Truedsson erinrade.

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Herr Jöns Rundbäck erinrade i går om några ord af friherre Gripenstedt, hvarigenom herr Rundbäck ville bevisa att under skyddssystemet hade allt gått så framåt att herr friherren på sin tid kunnat göra blomstermålningar.

Märken väl, mine herrar, att rättigheten af friherre Gripenstedts ord ville då ingen tullvän erkänna. Det är godt att höra att de nu vunnit en bättre erfarenhet. Det rådde verkligen ett lyckligare tillstånd redan för ett par och trettio år sedan än närmast förut, men hvaraf kom väl det? Jo, utaf den utveckling, som var en följd af vetenskapens, teknikens och arbetsskicklighetens raska framsteg samt af en för vårt land gynsam tillfällighet, men icke berodde det på några tullsats. Trots denna utveckling utgjorde det då rådande systemet tvärt om en hake, som behöfde tagas bort, för att näringslivet skulle kunna gå framåt med fulla steg, och det var detta friherre Gripenstedt stred för, men som tullvännerna motsatte sig. Det visade sig dock, att, sedan denna hållhake aflyftats, tilltog utvecklingen och välståndet i en proportion, hvarom man under skyddstiden aldrig ens kunnat drömma. Herr Rundbäck yttrade vidare, att produktion är detsamma som arbete och tvärtom, men detta håller dock icke alltid streck, ty nog kan man arbeta rätt mycket, synnerligast under hägnet och tvånget af tullskydd, utan att produkten får motsvarande värde. Föröfrigt undrar jag just hvad det dryga arbete kan vara värdt hvarmed vi nu senast tvingats att under 3 dagar sysselsätta oss. Måhända blir produkten ganska ringa.

Man har så mycket talat om vårt lands skuldsättning och det yttrades ifrån en bänk här midt emot och utaf en representant, herr Danielson, af hvilken man icke bort vänta så förvända begrepp om orsak och verkan, att det är frihandeln som förorsakat skuldsättningen; men hvarför hafva herrar beskyddare af det svenska arbetet då icke sagt nej, då det varit fråga om att upptaga lån till jernvägsanläggningar och andra företag, hvartill staten behöft låna? Jo, därför att flertalet af riksdagens ledamöter långt för detta haft klart för sig hvad herr Waldenström med ett enkelt exempel visade, nemligen att den väl beräknade skuldsättningen är ett mångfaldigande af produktionsförmågan. Men för dem, som ännu icke hafva klart för sig att så är och att skuld icke behöfver betyda det samma som en mindre solid ställning, ber äfven jag att få berätta en anekdot, som torde vara betecknande. Såsom gosse hörde jag två hemmansegare tvista om hvilken af dem var den förmögnaste. Den ena sade: »Du har ju skulder på flera håll, såsom fattiglappar bruka hafva». — Den andre svarade: »Jag har skulder, men jag har en stor egendom och kan sälja ganska mycket, så att det räcker till räntor och afbetalningar, men har du inga skulder och beror din rikedom blott derpå, så är du lika förmögen som Stina i fattigstugan, ty hon har heller inga skulder.»

Af egen lifserfarenhet vet jag för öfrigt huru nödvändig skuldsättning är för den mindre bemedlade, som vill utveckla sig för och

utöfva en fruktbringande verksamhet, och hvad som härutinnan gäller Ang. införande för den enskilde, gäller obestriddigen för samhället. Den historiska af spannmåls- erfarenheten lärer ock, att, medan vi hade ringa eller ingen skuld till tullar. utlandet och medan våra näringar åtnjöto det mest omhuldade skydd mot dess konkurrens, var landet nästan hela tiden likt ett stort fatighus, inom hvilket dock några eller fåtalet mädde godt. Hafva vi icke för öfrigt fått god valuta för vår skuldsättning? Men om nu äfven denna skuldsättning skulle antagas hafva bragt oss till ruin, hvilket ju uppenbart icke är fallet, oakadt det tillfälliga betrycket, så frågar jag ånyo, är väl frihandeln orsaken till denna skuldsättning, och hvartör hafva icke herrar protektionister förut sagt nej till upplåningen? Nu torde det vara för sent och det är icke rätt att inblanda den frågan med den som nu är på tal.

Herr Danielsson anmärkte vidare, och en kamrat på stockholmsbänken instämde deri, att vi frihandlare borde taga bort det skydd som redan finnes för åtskilliga näringar samt att om landtmännen finge ökad representationsrätt, så skulle de nog taga sin förmenta ekonomiska rätt på lagstiftningens väg. Ja, det senare betviflar väl ingen, och nog finnes det en del näringar som kunde tåla vid åtminstone en jemkning i det antydda hänseendet; men vi frihandlare äro icke så litet tänkande, att vi under tider af allmänt ekonomiskt betryck skulle vilja åstadkomma någon rubbning i det bestående. Endast under gynsamma tider, kan det vara skäl att se till, hvilka näringar möjligen kunna reda sig och bättre utveckla sig utan skydd. Men vi se emellertid, hvilket godt öga man nu från så kalladt skyddsvänligt håll har till vår industri. Af herr Boströms ringaktande yttrande om de tyska industriidkarnes klagomål och af bevillningsutskottets förslag om tull å tackjern vill det synas, som om man på det hållet ansåg, att t. ex. våra mekaniska verkstäder med flera, som haft djerfheten och förmågan att utan tullskydd arbeta sig upp till den ståndpunkt, att de kunnat upptaga täflan med utländingen, borde hafva något straff för denna sin djerfhet, och jag hoppas att våra industriidkare nu skola få sina ögon fullt öppnade, då de förnimma sådant från sina föregifna beskyddare, så att de åtminstone klart kunna se den gillrade fällan.

Här skulle ännu mycket vara att säga och motsäga, men jag skall icke längre upptaga kammarens tid, utan slutar med hvad jag började, nemligen att jag till alla delar instämmer med herrar Wieselgren och P. A. Siljeström, protesterande jag i grundlagens namn mot en onödig och i sin grund orättvis öfverbeskattning, som tyngst skulle drabba de minst bemedlade, och ändå ingalunda hjälpa men väl skada vårt näringslif.

Herr Abr. Rundbäck: Då jag icke ämnar att såsom en talare på norrlandsbänken upptaga kammarens tid med något föredrag på ett par timmar, så vill jag icke heller ingå i något specielt bemötande af hvad den ene eller andre talaren må hafva kunnat säga; utan vill jag

*Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

försöka att sammanfatta deras yttranden under några allmänna hufvudsakliga synpunkter, för att, om jag så får säga, mera i stort betrakta den föreliggande frågan.

Under denna debatt hafva många talare, och bland dem särskildt hans excellens statsministern, framhållit det nu rådande systemet såsom det bästa vårt land kunde få, och att detta system verkat så särdeles välsignelserikt för landets ekonomiska utveckling. Jag ber med anledning af dessa yttranden att få till våra ärade motståndare framställa den frågan: *hvari bestå då egentligen de så välsignelserika frukterna af systemet?* och vill jag beledsaga denna fråga med några upplysande kommentarier.

På samma gång frihandeln öppnade dörrarne till vår marknad för den utländska importen, blefvo de utländske näringsidkarne liksom formligen inbjudne att taga vår marknad i besittning och upptaga täflan med våra egna industriidkare och arbetare. Det var ju klart, att de då skulle uppbjuda alla krafter och medel för att söka eröfra detta nya handelsområde, som hittills för dem varit nästan stängdt; och lika klart var ju, att de i denna kamp skulle hafva de bästa utsigter att lyckas. Med deras rikligare tillgång på kapital, lägre räntefot samt billigare råmaterialier och arbetskostnader, och med det försteg de redan vunnit på industriens och handelns område, kunde det ju icke gerna vara möjligt för våra inhemska näringsidkare att uthärda täflingskampen med dem. Dertill kom att den fria handeln inom landet räckte frihandeln gent emot utlandet en hjälpsam hand till befordrande och underlättande af utländingens insteg i Sverige.

Denna frihandel inom landet, mine herrar, öfverspann nemligen snart hela riket med ett finmaskigt nät af handelsbodas, ofta en à två i hvarje by, der landthandlarne slogo sig ned för att afbeta hvar sitt lilla område, och så snart dessa sköto fram sina handelslägenheter i bygderna, följde snart en hel här af profryttare efter, som icke allenast utbjödo utan rent af påtrugade landthandlandena utländska varor på kortare eller längre kredit, hvarefter landthandlandena i sin ordning sökte utprångla varorna bland landtmännen, äfvenledes på kortare eller längre kredit, och så fort detta system hann att blifva färdigt, slog den beprisade nya tiden upp sina ögon äfven i de mest aflägsna och undagömda bygder. Och så började de gamla sederna att vandra all världens väg. Enkelheten i lefnadssättet bortlades allt mer och mer. Och i stället uppväxte hastigt bland folket många nya lefnadsbehof, som man förr icke känt till. Man började ej blott kläda sig bättre, bo bättre och föda sig bättre — hvilket ju ej var något ondt uti — utan ock att med flärd och öfverflöd, stass och lyx lefva på stor fot. Samtidigt började äfven husfliten och hemslöjden att läggas bort; ty det var ju så synnerligen lätt och beqvämt att i den närbelägna handelsboden få allt hvad man behöfde, och det till och med på kredit! Och så gingo äfven folkets fattiga styfrar sin väg. De runno i små

bäckar från alla trakter till hafvet, till kuststäderna för att sedermera gå öfver hafvet och hamna i utländingens fickor.

Af allt detta följde dock nödvändigt, att man måste skaffa sig tillgångar för att bestrida dessa utgifter för de ökade lefnadsbehofven. Dertill använde man först det naturligaste medlet, nemligen att afyttra hvad man hade att sälja. Men snart räckte detta icke till. Då tillgrep man det rika arf, våra fäder sparat åt oss, nemligen våra skogar, som nedhöggos och såldes. Men småningom tröt äfven denna tillgång på stora sträckor i landet. Och hvad återstod nu? Jo, att låna.

Och för att tillgodose de allt mer och mer växande lånebehofven, hade man nu å ena sidan hypoteksföreningarne, hvilka lånade ut penningar mot in-teckning i fastighet och å andra sidan dessa många enskilda banker, ofta en eller två i hvarje provins med kontor i alla orter, hvilka banker lånade ut på den personliga krediten och mot borgen, så långt det kunde gå och ofta långt derutöfver. Och så voro vi snart inne i en vidtutseende lånesvindel, hvari såväl enskilde personer och bolag som stat och kommuner täflade med hvarandra i ifver att låna mera och mera, hvarom våra debatter här lemnat fullständig upplysning. Men det var icke nog med detta. Derigenom att bankerna lånade nästan endast på s. k. korta papper och vexas, inkommo vi i den värsta formen af lånesystemet, nemligen i vigilanssystemet, hvilket gjorde, att tusentals menniskor icke hunno göra annat än att använda sin tid och omtanke på att hålla sina affärer uppe månad efter månad.

Att detta system skulle sluta med en katastrof, var ju gifvet. Emellertid hanglade man sig fram, fastän med haltande steg, så länge man kunde få sälja hvad man hade att afyttra för någorlunda skäliga pris, helst åtskilliga började finna det nödigt att draga in på staten och lefva tarfligare. Också har jag sett, huru många aktningvärdade menniskor i bygderna verkligen på allvar försökt att genom träl, umbäranden och försakelser af alla slag hjälpa sig. Men så kom den ena vägen efter den andra af den utländska öfversvämningen; och då blef det snart icke längre möjligt för våra jordbrukare och näringsidkare att ens för rampris få sälja hvad de hade, och så måste det tunna skalet på det ihåliga systemet tydligen brista; och så stå vi nu inför en väldig kris, allmänare än någon föregående, och fruktansvärdare än någon föregående både till sina orsaker och till sina framtida verkningar.

Betrakten, mine herrar, den mängd af konkurser, lagsökningar och utmätningar, som nu förekomma öfver allt och sprida sorg och ruin i hvarje vrå af vårt land.

Läggen märke till de så betydligt sänkta varuprisen och till fastighetsvärdenas betänkliga nedgående, så att fastigheterna numera ofta måste säljas långt under taxeringsvärdet. Betrakten vidare nedläggandet af det ena tiotalet fabriker, bruk, verk och inrättningar efter

*Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.

(Forts.)

det andra, hvilka förut lemnat tusentals arbetare förtjenst. Betraktan den tilltagande arbetslösheten, som, enligt mitt förmenande, är det, som företrädesvis vållar denna stora emigration, hvilken jemt och samt drager från landet en mängd af dess mest närande element, som nu i utlandet måste söka den utkomst, som fosterlandet ej kan bereda dem. Och betraktan slutligen hvad inflytande detta allt utöfvat äfven på den allmänna moralen, hvars sjunkande otvetydigt röjes i dessa bedrägerier, förfalskningar, rymningar och själfmord, hvarom vi dagligen läsa i tidningarne. Se der i kort sammandrag frukterna af det nuvarande systemet! De visa sig nu mogna, så att vi med erfarenhetens ögon kunna betrakta dem. Och af frukten känner man trädet.

Hans excellens statsministern fann emellertid i går, att det system, som ledt till dessa resultat, var det bästa Sverige kunde hafva, och att vi borde, så vidt det var möjligt, uppbjuda all vår förmåga att fortgå på den väg man inslagit. Samtidigt hade han mycket mörka färger till hands för det system, hvarför vi kämpa. Det skulle förlama vår export, vålla öfverproduktion, m. m., och dertill skulle det, såsom innebärande en orättvis beskattning, leda till statssocialism. Andra talare och specielt en på norrlandsbänken har också förklarat, att våra förslag äro endast foster af okunnighet, fäkunnighet och lätt-sinne och att alla våra förhoppningar äro blott chimèrer. När man hör dessa tvärsäkra framtidsmålningar, så kan man hafva skäl att lofva Herren, att han gifvit desse män en så profetisk gåfva att genomskåda framtiden och att kunna så noga afteckna det då blifvande tillståndet, men jag måste på samma gång beklaga, att Herren icke tillika gifvit oss en motsvarande tro på dessa spämäns olycksprofetior. För min del tror jag visserligen icke, att det nya tullsystemet är den enda hjälpen eller en fullständig räddning från den närvarande nöden. Det är en hjälp bland flera andra, men landet och folket måste derjemte anstränga sig på många andra sätt för att komma ur det rådande betrycket. Och det får jag särskildt säga herr Waldenström, att en tull af två kronor på råg väl icke gör mycket, men det är dock en liten hjälp för landtmannen, och i förening med andra tullsatsar kan åtminstone så mycket vinnas, att den sjuke vinner ett stöd, hvarvid han kan hålla sig, medan han försöker räta upp ryggen. Vare detta nog sagdt om den saken. Jag har med det sagda blott velat göra en trogen teckning af det hittills rådande systemet samt lägga in litet skugga i den ljusa tafan, hans excellens herr statsministern i går upprullade för våra ögon — en skuggning, som jag ansett väl behöflig, i fall tafan skall vara sann.

En annan fråga ber jag få ställa till våra ärade herrar motståndare, nemligen den, *på hvad sätt och med hvad medel I viljen lindra den nuvarande krisen och afhjelpa det allmänna betrycket?* Herr doktor Waldenström och herr doktor Wretlind hafva visserligen framkommit med förslag att kurera sjukdomen. Den siste af de nämnde

herrarne gjorde dock icke diagnosen riktigt, enär det undgick honom, att denna sjukdom hör till dem, som ingen doktor kan hjälpa; och aldra minst skulle den kunna hjälpas med det recept, han föreskref, och ännu långt mindre med det, som herr filosofie doktorn på geflebänken så fränt meddelade. Då emellertid flere olika meningar bland våra motståndare framkastats rörande sjukdomens behandling, vill jag indela dessa s. k. läkare i några grupper och behandla dem hvar för sig. Sålunda finnas flere, som förmena, att sjukdomen blott är ett tillfälligt och snart öfvergående illamående, hvilket bäst kureras, om bara patienten får ligga stilla och icke rubbas ur det läge, som han förut intagit, änskönt han derunder blifvit år för år sämre. Dessa människovänner synas mig dock närmast likna den der leviten i skriften, som träffade på den af röfvare sargade mannen, och om hvilken det heter, att han trädde till och såg på mannen, men gick se'n likgiltigt framom honom och lät honom ligga ohulpen.

Ang. införande af spanmäls-tullar.

(Forts.)

En annan grupp finnes åter bland våra motståndare, som visa mer ömsinnet för den lidande, nemligen med allehanda goda råd. Bland dessa kommer en och säger: lägg bort hvar femtionde sup, hvar femtionde pris snus, hvar femtionde cigarr eller tuggbuss, så är du räddad, och vill du lägga bort alla njutningsmedel och lefva såsom en riktig eremit af solsken och vackert väder, så blir du till och med rik. På sådant snack är ju icke lönt att svara, helst talaren väl icke kan föreställa sig, att vi på lagstifningens väg kunna förordna något om dylika botemedels användande. Mot lyx och öfverflöd i lefnadssättet finnes dock ett medel, som på lagstifningens väg kan göras gällande, och det är att genom höga tullar belägga och nedbringa importen af utländska viner och lyxartiklar. Och det utgör just protektionisternas ifrigaste önskan att använda det medlet. Men se, deri hindras vi af den franska traktaten, som frihandlarne genomdrifvit. Der vi således kunde göra något mot öfverdådigt lefnadssätt, der står herr Waldenström såsom frihandlare såsom vår motståndare.

Andra åter säga, och detta hafva vi hört i dag af en talare på skånebänken likasom förut af åtskilliga akademici och andra lärde herrar och män, som förstå sig på landtbruk precis lika mycket — som jag; de säga: lägg an på ett intensivt jordbruk, bråka icke med jordens trädning eller med höstsäd, utan odla i stället dess mera foderväxter och hafre, köp så en uppsättning af vackra kreatur, bygg vidare en ny ståtlig ladugård samt mejeri, så är du räddad. När man emellertid känner till ställningen, och vet huru hårdt jordbrukaren måste kämpa för att reda sig med den skuldbörda han redan åsamkat sig, och huru omöjligt det är för honom att skaffa sig nya förlagskapital till dylika förändringar, så låter dylikt tal som vore det meningen att häna olyckan, men så är det sannolikt icke, utan man får tillskrifva det endast och allenast fåkunnigheten.

Men här finnes en annan grupp, som ändtligen synes hafva fått ögonen öppnade, så att de inse, att tillståndet verkligen är betänkligt,

Ang. införande af spanmäktullar.
(Forts.)

att sjukdomen icke är öfvergående utan antagit en akut karakter, som fordrar kraftiga läkemedel. Till denna grupp räknar jag numera vår ärade regering, som i det längsta invagat sig i den föreställningen, att allt vore väl bestäldt och att ingenting behöfde göras. Nu synes dock eftertanken hafva kommit och sagt, att något måste göras, och sedan har regeringen, det måste erkännas, skyndat sig att tillkalla en mängd medicinska auktoriteter och komitéer, framför allt den stora s. k. välfärdskomitén, för att konsultera om den sjukes behandling. Besynnerligt förefaller dock, att när regeringen nu ville rådfråga dessa komitéer, så gaf den dem icke fria händer, utan sade till dem: på det gamla systemets grund må ni röra er huru fritt som helst, men för ingen del fån I komma fram med något som kan stöta på tullskydd. Frihandels heliga auktoritet får nemligen icke på minsta vis sättas i fråga. Hellre må då patienten dö. Följden blef också den, att dessa komitéer visade sig vara endast qvacksalvare, som ingenting kunnat uträtta. En dylik komité hörde vi redan vid förra riksdagen bebådas, och hans excellens statsministern tycktes vänta sig synnerligen stora resultat af den samma; det var den s. k. differentialtullkomitén. Men ehuru regeringen i denna komité insatte sina närmaste män, som ju icke gerna kunde vilja nedslå de stora förhoppningarne, så blef dock det enhälliga svaret: det medlet duger absolut icke; och så var den qvacksalvarekuren expedierad. De öfriga komitéerna kommo icke heller till några trösterikare resultat; de kunde nemligen icke hitta på något bättre förslag för den sjukes behandling än den kuren, att han skulle taga bot der han tagit sot. Det vill här med andra ord säga, att man ånyo skulle låna, låna, låna.

Och för att bereda möjlighet härtill, så föreslogs å ena sidan, att den enskilde skulle få pantsätta sina inventarier och öfriga lösören för att möjligen kunna få ett nytt lån — för att derefter se hela sin kredit i grund förstörd. Men icke nog med detta, utan staten skulle äfven ge sig in på att låna ytterligare ett par hundra millioner kronor, för inköp af de enskilda jernvägarne. Detta skulle ske under den rubriken, som ju låter så vacker, »att lösgöra bundet kapital.» Mine herrar frihandlare, som ären så hemma i de finansiella systemen, jag frågar er, hur detta skall tillgå? Här ligger nu en hel mängd papper, jernvägsaktier och jernvägsobligationer, som äro helt och hållet värdelösa, men nu vill man att staten skall taga och åsätta dem ett imaginärt värde, så att t. ex. ett papper, som icke är värdt ett öre, skall gälla för tio kronor. Och sedan skall staten inlösa det efter detta värde, och på det sättet säger man sig hafva lösgjort bundet kapital. Verkliga förhållandet är emellertid, att dessa papper i statens hand icke äro ett öre mera värda än förut; och hela frukten af denna operation blefve blott den att vi finge ett nytt tungt lån, som egentligen skulle komma dessa banker och patroner till godo, hvilka förut innehaft dessa värdelösa papper, medan hela den öfriga nationen skulle få en tung skuldbörda att bära på i ett par mansåldrar.

Som herrarne finna, vore detta att bota ett ondt i dag med det som gör tillståndet sjufaldt värre i morgon, ja, att rent af, enligt min tanke, spela »va la banque» med återstoden af vårt lands kredit och ekonomiska oberoende. Jag tycker sannerligen, att hvarje fosterlandsvän bör känna sig upprörd af att se, att man vill uppehålla ett system, som fört oss till ruinens brant, med sådana hjälpmedel, hvilka ofelbart skulle störta oss i sjelfva afgrunden. Det förundrar mig till och med, att sådana utvägar ens kunna föreslås. Jag vill också i det längsta tro och hoppas, att förslaget icke blifvit framlagdt på fullt allvar, utan endast för att tysta skriket i landet, såsom en i förhållandena mer invid person yttrade till mig, då jag för honom uttalade sina bekymmer. Men i så fall påminner detta mycket om hvad den otålige och lättuiniga amman gjorde med det sjuka och skrikande barnet för att få detsamma tyst — hon gaf det bränvin i stället för mjölk. Barnet tystnade äfven, men för evigt.

Ang. införande af spannmåls-tullar.
(Forts.)

Gent emot detta lånesystem och öfriga nu granskade hjälpmedel hafva vi protektionister intet stort att komma med. Vår enda önskan och sträfvan är att lyfta jordbruket och landets öfriga näringar, för att på detta sätt skaffa arbete åt vårt folk, så att det må kunna bestå i den hårda kampen för tillvaron. Vi vilja förbehålla så mycket arbete vi kunna åt våra egna arbetare och derigenom äfven hålla kapitalet inom landet. Då frihandlarne säga: låtom oss befordra importen af utländska varor för att derigenom göra konsumtionen så billig som möjligt, så säga vi deremot: låtom oss lyfta produktionen för att få något att förtjena på och lefva af. Under det de säga: låtom oss exportera våra penningar dels i liqvid för införda varor och dels såsom räntor för våra upptagna lån, så säga vi: låtom oss försöka att behålla våra penningar inom landet för att derigenom befrukta våra näringar och föda våra arbetare. Då de säga: låna så länge du kan, så säga vi åter: vi vilja icke låna, utan arbeta och sträfva, för att berga oss. Härmed har jag nu sagt, hvad jag vill säga om denna punkt.

Jag öfvergår nu till en tredje fråga, som af flere talare å motsidan framhållits, nemligen den, *hvarför vi skola införa nya skatter, då statskassan icke behöfver dem.*

I förbigående vill jag härvid säga, att jag icke betraktar den inkomst, som tullskyddssystemet skulle komma att medföra, för en skatt, utan jag begagnar endast våra motståndares uttryckssätt i detta fall. Likaledes vill jag erinra derom, att det icke är för statskassans, utan för näringslivets skull som vi vilja hafva tullar, hvilket ock bäst bevisas deraf, att vi föreslå en högst betydlig nedsättning af kaffetullen.

Emellertid göra sig våra motståndare bra onödiga bekymmer i afseende på statskassans öfverflöd. Vi skola nemligen nog finna på råd och utvägar för att statskassan icke skall spricka af öfvermättnad. Vi kunna nemligen först och främst företaga en mängd skattelindringar på andra håll. Protektionisterna hafva ju också i sitt betän-

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.

(Forts.)

kande föreslagit en betydlig nedsättning af kaffetullen. Man har visserligen invändt, att detta är alldeles för litet för att motsvara de nu föreslagna tullarna, men vi kunna ju framdeles borttaga hela denna tull. Deremot skola åtminstone vi protektionister icke göra någon invändning. Vidare beredas oss genom ett tullskyddssystem bättre tillgångar för att kunna tillmötesgå fordringar på andra skattelindringar, hvilka redan stå på dagordningen. Skulle ändock öfverskott i statskassan finnas, så hafva vi ju norrländska jernvägen att bygga. Och om ändock något är kvar af öfverflödet, så kan man ju dermed göra någon afbetalning på landets skuld, som belöper sig till mellan tvåhundra och trehundra millioner. Det vore väl dock icke så galet, om vi i detta hänseende följde Amerikas exempel, så motbudande det än må vara för frihandlarne att höra talas om betalning af skulder, då de blott vilja upptaga nya lån. Jag tror därför för min del, att finansministern icke skall behöfva få några sömlösa nätter, för att ligga såsom en drake på proppfulla kassahvalf, för hvilkas guld och valutor han icke kan finna någon användning.

Men, mine herrar, jag vill icke taga denna allvarliga sak skämtsam. I stället vill jag fråga, om det verkligen är förhållandet, att statskassan har så stora öfverskott, som vi tala om och skryta med? Behagen herrarne då läsa finansbetänkandet samt utgifts- och inkomststaterna för nästa år, hvars utgifter vi reglera i år. Hvad få vi då se? Jo, att sedan man beräknat alla utgifter på ena sidan för nästa år och på andra sidan alla inkomster, så skall man finna, att de beräknade inkomsterna understiga de föreslagna utgifterna med ett belopp af icke mindre än 8,293,000 kronor. För nästa år skulle vi således hafva en statsbrist, uppgående till detta belopp, om vi då voro inskränkta blott till de beräknade inkomsterna.

Men om således vår budget för nästa år skulle upptaga en brist af mellan 8 och 9 millioner, så är denna statsbrist för oss vida större än statsbristerna i de stora länderna pläga vara, ty den uppgår då till icke mindre än en tiondedel af utgiftsbudgetens belopp. Nu har man visserligen lyckats betäcka denna brist med ett öfverskott från år 1885, men snart torde det vara slut med dessa öfverskott. Från och med i år skola utgå ungefär tre millioner nya statsutgifter för grundskatter och indelningsverk, och sannolikt skola inom kort än större utgifter följa för samma ändamål. Men äfven om så icke skulle ske, skola dock de tryckta tiderna vålla, att jernvägarne lemna mindre inkomster liksom tullarne. Kronodomänerna komma icke heller att gifva de inkomster, vi beräknat, hvartill äfven kommer minskning af inkomst- och fastighetsskatten. Jag tror således, att finansministern icke heller ur denna synpunkt behöfver vara rädd för öfverdrifvet stora framtida öfverskott i statskassan.

Slutligen ber jag få vidröra vårt systems förhållande till arbetarne. Det har genomtonat alla talare från frihandlarnes sida, att de ensamt ega rätt att erkännas såsom arbetarnes vänner. Jag åter gör anspråk

på, att vi med ännu större rätt böra kallas de svenska arbetarnes gyn- *Ang. införande*
 nare, och jag skall på ett mycket kort, men, såsom jag tror, fullständigt *af spannmåls-*
 sätt bevisa rättmätigheten af detta anspråk. Jag utgår dervid *tullar.*
 från den sanningen, som både förnuftet, erfarenheten och nationalekon- *(Forts.)*
 omien predika, att arbetet är icke blott källan till allmänt och en-
 skildt välstånd, utan äfven ett nödvändigt vilkor för att människorna
 skola kunna lefva här i världen. Den lagen: »du skall äta ditt bröd
 i anletets svett», den trycker lika starkt, som luftmassan på alla de
 otaliga millionerna i världen, nästan utan undantag. Hvad är då af
 större vigt för ett land än att hafva rik eller åtminstone tillräcklig
 tillgång på arbete för sina inbyggare? Finnes en sådan tillgång, kunna
 arbetarne och industriidkarne icke blott lifnära sig utan äfven hafva
 utsigt till ekonomiskt oberoende, ja, till välstånd och förmögenhet, om
 lyckan är god. Och då genomtränges äfven hela samhällskroppen af
 välbefinnande och sundhet, som lifvar företagsamheten och stärker kraf-
 terna. Saknas åter tillräcklig tillgång till arbete, så blir trängseln af
 dem som söka arbete större än som motsvarar efterfrågan, och så
 minskas arbetslönerna för alla samt uppstår arbetsbrist för många. Då
 dessa orsaker verka tillsammans, så framträder den bleka nöden med
 sina näringsbekymmer, sin klagan och förtviflan. Och då nöd och brott
 hänga nära tillsammans, alstrar den förra vanligen mycket moraliskt
 elände, som till och med kan öfvergå till våldsamheter. Så går det,
 då man saknar arbete, och så har det ackurat gått ett långt stycke
 hos oss, allt mer och mer utför. Orsakerna dertill äro gudnås flera.
 Lätt är dock att se, att frihandeln är en af de verksammaste orsakerna.

Såsom jag nyss nämnde, har nemligen utländingen genom frihan-
 delssystemet förmligen inbjudits att konkurrera med oss, hvarvid vi
 icke kunnat bestå i täflingskampen med honom. Det gick dock an
 så länge vi hade utsigt att för våra produkter vinna afsättning på
 utländsk marknad. Men nu hafva de flesta länder, med hvilka vi stå
 i handelsförbindelser, gått öfver till tullskyddssystemet och derigenom
 försvårat eller förhindrat för oss tillträdet till deras marknad. Vi
 hålla dock fortfarande på frihandelssystemet och låta utländingen fritt
 införa sina varor och öfversvämma vårt land med sin öfverproduktion.
 Han får taga bort arbetet för vårt folk och brödet från våra arbetare.
 Han får suga till sig vårt folks tillgångar, som sålunda gå ur landet
 utan att komma våra näringar och arbetare till godo, och allt detta
 får han göra utan att ens behöfva skatta till stat och kommun här i
 landet. Och dock är det detta system, som af våra motståndare för-
 fäktas så ifrigt under föregifvande, att det sker för arbetarnes skuld.

Jag har, mine herrar, undrat öfver, att alla sjöstäders represen-
 tanter nästan utan undantag redan uppträdt i denna fråga vare sig
 med anföranden eller instämmanden. Detta har flyttat min tanke till
 den frågan, hvad orsaken härtill väl kan vara? Männe några han-
 delshus eller importörer i städerna kunna hafva intresse af att uppe-
 hålla det gamla systemet? Männe de många mellanhänderna i dessa

*Ang. införande
af spanmäls-
tullar.
(Forts.)*

städer kunna hafva något sådant intresse? Männe sjöstädernas hamn-
umgälder kunna spela någon roll i denna fråga? Ja, till och med har
jag tänkt mig möjligheten af att den utländske långifvaren i detta fall
kan hafva något intresse. Men som ingen af våra motståndare talat
om dessa intressen, så vill jag förmoda, att de icke legat under. Men
om de gjort det, så ville jag dock, att det skulle hafva framgått i deras
tal. Dock synes det mig underligt, att man så sorgfälligt tegat med
att det skulle vara några andra intressen än att brödkakan skulle
komma att i pris ökas med ett öre. Ty jag kan icke frigöra mig
från den tanken, att frihandlarne böra i denna fråga hafva ett större
intresse än detta enda öre. Att emellertid den utländske arbetaren
tager från den svenske kamraten hans arbete och förtjenst och dermed
äfvén tager från densamme medel till hans näring, eller med andra
ord, tager brödet ur hans mun, detta bryr frihandlaren sig icke om.
Den svenske arbetaren får lefva på ädelmodet, den utländske på för-
tjensten. Allt detta är vackert och äkta svenskt, men om den svenske
arbetaren blir fet på en sådan diet, lemnar jag derhän.

Vi deremot vilja förbehålla åt den svenske arbetaren allt det arbete,
som åtminstone kan behövas för att tillfredsställa vårt folks behof
samt derigenom få i behåll så mycket af våra penningar som möjligt
för att dermed befrukta våra näringar.

Ännu ett par ord för att i detta sammanhang yttra mig om be-
tydelsen af de uttalanden, som kommit från de arbetande klasserna
rörande denna fråga och som framkallats af föreningen mot lifsmedels-
tullar och dess filialer i landsorten.

Jag tror att man hvarken bör öfverskatta eller underskatta bety-
delsen af dessa uttalanden. Herrarne torde säkerligen medgifva, att
denna arbetsklass i allmänhet icke kan anses fullt kompetent att be-
döma hela innebörden af tullfrågan, och om så är, tror jag att herr
Boström har rätt i det påståendet, att svaret från sådant håll är be-
roende på huru frågan uppställles. Jag tror därför, att man icke bör
lägga för stor vikt på dessa uttalanden. Men äfvén om man på dem
lägger den största vikt, så måste dock den sjelfständige och samvets-
granne representanten ställa öfver allt sin egen öfvertygelse om det
rätta. Har jag en bestämd öfvertygelse, så bjuder mig min pligt och
mitt samvete att såsom en ärlig man hålla på hvad jag anser vara
rätt och icke skrinlägga min öfvertygelse eller justera bort min åsigt,
under föregifvande att detta sker på grund af önskan från kommit-
tenter eller några andra. Då jag till sist en gång skall svara för mitt
görande och låtande i lifvet, så är det nog jag sjelf och icke mina
kommittenter som skola svara därför. Och just därför, att jag vet
mig vara ansvarig inför Gud och mitt samvete och derjemte ansvarig
inför mitt land, mina fäders land och mina barns land, och inför vårt
folk, som trots det suckar, spar och trälar, ändock håller på att gå
under, just därför vill jag frimodigt afgifva min röst för utskottets
förslag.

I detta yttrande instämde herrar *Toll, Fredenberg, Metzén, J. W. Lindh* och *Sällström*.

Ang. införande af spanmåls-tullar.

(Forts.)

Herr Sam. Johnson: Det är allmänt känt, att den ekonomiska ställningen är mycket klen inom landet i alla hänseenden och icke minst hvad jordbruket beträffar. Det är också ett beklagligt faktum denna massa fallissementer just bland de mindre jordbrukarne. Då jag säger detta, så kan det hända att någon skulle vilja invända, att om dessa jordbrukare haft ett par kronors tull på rågen, så hade de varit hjälpta, men dertill svarar jag nej. Men om man också icke kan göra allt, så måste man dock göra något för att hjälpa dessa bedröfvade människor, som lefva under ytterst svåra omständigheter. Den hjälp, som skulle komma de mindre jordbrukarne bäst till del, vore att få skyddstull på ladugårdsprodukter, ty enligt min tanke är det sådana produkter, som dessa hufvudsakligen hafva att afyttra. Tull på råg deremot tror jag icke skulle vara för de mindre jordbrukarne till någon direkt nytta. Men då jag under de två nästföregående riksdagarne kommit till den erfarenheten, att man icke kan nå detta mål med mindre än att man äfven röstar för rågtullen, då måste jag böja mig för denna nödvändighet. Då jag gör detta, gör jag det, emedan jag, i likhet med hvad den högt ärade herr statsministern i går uttalade, är af den åsigten att tull på råg icke kan komma att bestå länge; och då jag är af denna öfvertygelse, anser jag det mindre farligt både för mig och för dem i öfrigt, som frukta för rågtullen, att rösta för denna tull.

Medan jag har ordet, vill jag med ett par ord bemöta ett yttrande af herr Vreflind i går afton. Han tycktes vilja skildra ställningen såsom icke varande bekymmersam, därför att taxeringsvärdena äro så höga. Ja, men tyvärr hafva de på flere orter stigit öfver sina gränser. Vid motionstidens slut under innevarande riksdag fick jag ett bref från en af mina kommittenter, som eger åtskilliga större och mindre hemmansdelar och anses vara en förmögen man. »Jag har sett i tidningarne», skref han, »att en motionär väckt förslag om, att, ifall en fastighet såldes på exekutiv väg, man skulle kunna få den betald efter taxeringsvärdet. Tror du att detta förslag har någon framtid för sig? Då vill jag icke längre betala mina hypoteksräntor, utan hellre låta mina hemmansdelar gå till exekutiv försäljning, och det finnes många andra grannar, som skulle göra detsamma». Nu har emellertid statsutskottet icke gjort den minsta min ått förorda detta förslag, utan till detsamma sagt ett bleklagdt nej, och kammaren har utan ett ords yttrande gjort likaledes. Det är min öfvertygelse att, om detta förslag gått igenom, många icke vidare skulle behålla sina hemman, utan vore tacksamma, om de finge sälja dem för taxeringsvärdet. Men nu få allt många sälja dem ändå och hålla till godo med mindre.

*Ang. införande
af spannmåls-
tullar.*

Jag skall icke längre uppehålla tiden. Jag kommer på grund af hvad jag anfört att rösta för rågtullen.

(Forts.)

Herr Sven Nilsson: Sedan jag senast hade ordet i denna fråga på detta rum, har min åsigt i densamma icke väsentligen förändrats. De åsichter jag då uttalade finnas förvarade i kammarens protokoll och jag är viss om, att kammarens ledamöter hafva reda på, hvilken min mening då var. Jag önskade då en utredning för att få visadt, huru införande af differentiantullar i vårt land skulle kunna åstadkommas och det var min öfvertygelse, att, om detta kunnat ske, man derigenom skulle kunna förekomma den fullständiga systemförändring, som nu af protektionisterna påyrkas. Denna utredning föreligger nu. Kongl. Maj:t har låtit genom komiterade utarbete ett förslag, som alldeles fullständigt ådagalagt, att den mening jag då hyste nu icke kan genomföras, åtminstone icke förrän traktater med främmande länder utgått, hvilka omöjliggöra detta systems genomförande. Det är således tydligt, att, då de förhoppningar jag hyst icke kunnat realiseras, man måste skrida till afgörande och besluta sig för, huruvida man vill gå in på den nu ånyo ifrågasatta fullständiga systemförändring eller icke. Det är därför jag ansett mig äfven nu böra uttala mig i frågan.

För min del är jag icke blind för den stora kris, som råder i vårt land. Den är säkert icke hemma i förhållandena, som icke har reda på de olyckor som redan inträffat och som ytterligare skola komma att inträffa under nuvarande förhållanden. Men på samma gång jag för min del vet detta, måste jag göra mig den frågan: Kan det nu föreliggande förslaget om tullar afhjelpa detta onda? För min del tviflar jag högeligen på, att det förslag, som nu här föreligger, skall afhjelpa allt detta. Protektionisterna sjelfve, åtminstone alla, som uppträdt i denna kammare under denna debatt, erkänna att det onda icke kan botas med detta förslag. Till och med herr Danielson kunde icke i sitt utmärkt varma anförande, i hvilket jag i många delar instämmer, lemna oss något hopp i detta fall, då han besvarade den fråga, som här öppet framstälts till protektionisterna: »huru hafven I tänkt er saken för framtiden?» Ett sorgligt svar lemnade han, då han snarare bebådade motsatsen till hvad jag tror att han hoppas af det nya systemet. Det är uppenbart, att jag, som icke är ultra frihandlare, ändå icke kan följa honom, så länge han icke kommer fram med något förslag, som är verksamt. Man har sagt att, om förslaget blefve genomfördt, det också skulle blifva bestående för framtiden. Huru är det väl möjligt, att ett sådant förslag, om det antages, skulle kunna blifva bestående, då herrarne ju sjelfve medgifva, att det icke hjälper. Jag tror således icke, att om detta förslag antages och det icke kommer att hjälpa, detsamma ganska snart skall komma att upphävas, och då har man botat ett ondt med ett ännu värre. Om man vill genomföra ett protektionistiskt system, då bör man i främsta rummet gå varsamt tillväga, och om det skall

brådstörtadt genomföras, då bör man komma fram med ett sådant förslag och genomföra detta på en tid, då det icke lemnar rum för spekulationer, som förtaga all verkan af detsamma och således vålla olycka i stället för lycka. Det kunde vara ett radikalt sätt att gå tillväga, men det är icke heller säkert att följderna af ett sådant tillvägagående i en framtid blifva lyckosamma. Men såsom utskottet framlagt förslaget, innebär detta långt ifrån något säkert botemedel. Och hvad skall följden blifva om detta förslag antages? Herr Waldenström har redan framställt denna fråga, men ingen har vågat svara honom derpå. Jag tror mig kunna besvara densamma. Om detta förslag går igenom, så skall man ändå icke blifva nöjd, när de der upptagna tullarne icke upphjelpa tillståndet. Vi få visserligen med anledning häraf en tullsats på spanmål, men den kommer icke att visa sig nog verksam. Då inträffar, hvad som inträffat de senaste två till tre åren, att införseln af spanmål, innan beslutet kommer till stånd, blifvit så stor, att det pris, spanmålen efter tullars åsättande betingar, icke blifver nämnvärdt högre än förut, och sådant skall komma att upprepas vid hvarje ifrågasatt tullförhöjning. Just den agitation, som egt rum, äfven under föregående år, då tullfrågan har stått på dagordningen, har verkat menligt för jordbruket. Det har nemligen hittills städse under tullstriden alltid funnits vaksamme män, som vilja förtjena penningar, hvilka, under det de trott, att tullarne skola gå igenom, förse landet med så mycken spanmål, under hopp om förtjenst, så att det räckt till för flera år, och på samma gång nedtryckt prisen på spanmålen inom landet. Detta har hittills varit frukten af tullskyddsifvern. Den skall säkerligen fortsättas och hvilken som förtjenar härpå är ej svårt att räkna ut.

Herr Waldenström berättade oss några historier om hvad som händt honom under hans vandringar i Norrland, derunder han inhemtat den allmänna opinionen på olika håll. Äfven jag ber få berätta för kammaren en liten historia med afseende å den nu förestående importen och dess verkningar. Den är endast ett par dagar gammal. Jag tror, att vi litet hvar hafva oss bekant, att våra större spanmålsimportörer och qvarnickare hafva temligen allmänt samlats här i Stockholm under dessa dagar för att få höra utgången på den föreliggande frågan, deri de äro intresserade. Jag träffade en sådan person, förliden måndag, som frågade mig, hvilken sannolika utgång frågan skulle erhålla i Riksdagen. Jag svarade honom, att jag icke visste detta, och tillade att jag föreställer mig att Ni redan har importerat icke obetydliga quantiteter råg under hopp om tull. »Ja», svarade han, »detta kan jag icke förneka, men ehuru jag är frihandlare af själ och hjerta, tycker jag dock, att det är synd om våra små jordbrukare, om tullen nu faller». Jag svarade honom icke härpå, men jag tänkte: det måtte vara en ömsint man, som för att hjälpa jordbrukarne vill göra spanmålen billigare, ty utan den stora importen som han verkställt kunde man ju möjligen hafva tänkt sig något högre pris på spanmålen,

Ang. införande af spanmålstullar.

(Forts.)

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

men han talade ju endast om de små jordbrukarne, och jag reflekterade således icke på hvad han möjligen sjelf kunde genom tullarnes antagande förtjena. Men jag kunde förstå att han var frihandlare, när han talade endast om våra små jordbrukare, hvilka han ville skydda mot brödets fördyrande. Dessa betraktelser kunna ju leda till sådan slutsatser, att äfven spannmålsimportörer kunna vara frihandlare i en god mening, ehuru de visst icke förakta att stoppa en ej obetydlig vinst i sina egna fickor.

Då jag nu uttalat mig emot det föreliggande förslaget, så gäller detta hufvudsakligen den fullständiga systemförändring i hela vårt näringslif, som protektionisterna tänka genomföra. För min del får jag emellertid förklara, att om frågan kunnat afgöras i den riktning, som den siste ärade talaren antydde, nemligen att man kunnat träffa öfverenskommelse att sätta tull å ladugårdsprodukter, — den förädlade varan — så skulle jag rösta för sådana tullar. Jag skulle t. o. m. kunna gå ännu längre och rösta för tull å några slag af den spannmål, som omförmäles i första punkten af betänkanudet, men jag kan icke vara med om att rösta för tull å råg, som hör till de *nödvändigaste* lefnadsbehofven för hela vårt folk och särskildt för de arbetande klasserna. Detta skulle för öfrigt vara jordbrukarne till föga nytta, kanske till skada, ty om någon tull-sats blifver ovaraktig, så är det tull på råg. Om denna tull nu antages, så skall den äfven föra med sig tullar på en hel del andra varor, som sedermera blifva beständande, och hvarigenom man för framtiden beskattar jordbrukarne, som äro nog tillräckligt tyngda af skatter förut. Framtiden skulle nog visa, att vi ha rätt i en sådan uppfattning, ty såväl politiska som sociala skäl skola energiskt komma att verka härför. Annorlunda är förhållandet med tull å ladugårdsprodukterna. Om man sätter tull å dessa, skulle det endast verka derhän, att om än något högre pris åstadkommes, en bättre vara än den utländska skulle kunna erhållas, och således i sjelfva verket varan ej blifva dyrare. För öfrigt exportera vi vanligen mera af dessa produkter än vi importera och således skulle marknaden inom vårt eget land blifva något fastare. Hela skilnaden skulle blifva, att man möjligen kunde få betala något mera för den bättre varan, men att denna också i samma mån skulle blifva af högre värde. Denna tull skulle således icke skada, men den skulle vara till ett icke ringa gagn för jordbruket på så sätt, att man kunde använda sin billiga spannmål till utfodring och i stället exportera ladugårdsprodukterna till utlandet. Man skulle med ett ord då kunna med fördel omfatta det intensiva jordbruket och i så fall icke öfvergifva det system vi redan hafva, och som verkat för vårt land mycket godt: nemligen tullskydd för de förädlade varorna, men fri införsel för råvaror. Härigenom blifva vi i tillfälle använda arbetskrafterna inom landet och höja vårt jordbruk.

En del talare hafva föreställt sig, att det skulle vara så svårt att gå öfver från det gamla till det nya systemet i afseende på jordbrukets skötande och att detta skulle vålla mycket stora omkostnader: nemligen

nya kreatursbesättningar och en del förändringar i byggnadsväg m. m. och således vara omöjligt under nuvarande förhållanden att genomföra, men i detta afseende har jag en annan erfarenhet. Det är icke särdeles länge, sedan jag gick öfver från det gamla till det nya systemet. Mig kostade det intet, och jag är också säker på, att det icke heller skall kosta andra särdeles mycket, om man blott går varsamt till väga. Jag har för min del funnit en ofantlig fördel med att gå öfver till detta systemet och därför behöfver jag heller icke någon tull. Jag var länge lika envis för de gamla fördomarne som de, hvilka här försvarat dem, men jag har icke ännu ångrat att jag öfvergaf det gamla föräldrade och vi äro nu åtminstone i Skåne på en god väg derifrån. Högre spanmålspris skola i hög grad försvåra denna öfvergång, måhända omöjliggöra fortsättning af den som redan kommit till stånd.

Jag har nu bemött vissa talares försvar för tullars införande här i landet på spanmål och kan nu också försäkra, att jag icke kommer att rösta för tull på råg. Men deremot anhåller jag få föreslå, att propositionen blir så uppställd, att man vid blifvande votering kan få rösta öfver hvarje sädesslag för sig. Bland de olika sädesslag, som stå upptagna i 1:sta punkten af detta betänkande, finnes ett, som jag under alla omständigheter kommer att rösta för tull på, nemligen majs. Tullen härå bör verkligen icke så litet skydda, därför att majsens konkurrerar med vår svenska spanmål och potatis, dels såsom foderämne och dels vid tillverkning af bränvin. Af hvad dels bevillningsutskottet i sitt betänkande berört, och dels af hvad man kan inhemta af den officiella statistiken framgår nemligen, att vid tillverkning af bränvin nära $\frac{1}{5}$ deraf åtskilliga år har tillverkats af majs. Denna omständighet är så vigtig, att icke ens regeringen numera skall kunna säga nej åt en tull på denna vara, ty att tullfritt införskrifva en vara, hvilken förvandlas i bränvin, som förtäres inom landet, är ej detsamma som att lemna en vara fri för tull, som användes till bröd. Då härtill kommer, att många bränvinstillverkare använda majsens som ett agitationsmedel, för att få priset på potatis billigare, föreligga här alla skäl, som tala för tull å detta sädesslag. Om den bebådade kongl. propositionen om förbud på bränvinstillverkning af majs kan genomföras, så förminskar ju detta skälen för denna tull. Men föga hopp finnes i detta fall, och därför yrkar jag särskildt bifall till utskottets förslag om tull på majs.

Man har här talat om opinionsyttringar i frågan och velat fästa sig mer eller mindre dervid. Den ena gången har en talare uppträtt och tillmätt dessa mötesresolutioner, som afgifvits från arbetare och folkmöten, en stor betydelse, och vid ett annat tillfälle har samme talare förklaradt, att dylika resolutioner alls icke hafva någon betydelse. Jag vill fråga allvarsamt: hvad menar herr Abraham Rundbäck i dag om betydelsen af de i denna frågan afgifna opinionsyttringar då han icke vill tillmäta dem någon vigt? När det var fråga om in-

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

delningsverkets afskaffande, då satte han stort värde på alla dylika resolutioner, som uttalade sig för indelningsverkets bibehållande. Nu hafva de ingen betydelse för honom, oakadt de komma från många tusen svenske män mera än då. Han tyckes således icke sätta värde på andra yttringar än dem, som behaga honom och som han sjelf varit med om att tillskapa, och detta kan man ju förstå just af den anledning, då han påstod, att resolutionerna i förevarande fall uppstälts vilseledande för de beslutande. Då man har kännedom om de resolutioner, som uppställdes emot indelningsverkets afskaffande, deri han tog så verksam del, och der de på många möten icke visste hvad de beslutade, så förundrar det mig icke, att han är något misstänksam nu. På liknande sätt uttalade sig också bevillningsutskottets ordförande, och han har i dag blifvit understödd af herr Abraham Rundbäck. Den förre sade nemligen, att det vore mycket större skäl att lyssna till de opinionsyttringar, som komma från kommunalstämmorna och landstingen än till sådana, som komma från en del arbetare. Detta passar i stycket med bevillningsutskottets betänkande och dess ordförandes åsigt. Ja, mine herrar, det passar alldeles förträffligt äfven för herr Abraham Rundbäck, ty det är ju klart, att med den kommunallag och röstskala vi hafva, patronerna å de stora godsens och de store industriidkarne diktera besluten å kommunalstämmorna, och att de små jordegarna sällan få vara med om några beslut der. I det system, som herr Boström vill hafva infördt, är detta ju alldeles följdrigtigt, ty det är ju de stora, som förtjena på tullarne, om någon förtjenst vinnes, men att han skulle begagna sig af tillfället och sammanställa vår ärade statsminister med en namngifven socialist, det hade väl ändå knappast någon i kammaren väntat. Det bevisar blott, att ordföranden i utskottet i så hög grad föraktar dessa arbetaremöten, att han anser, det en person i statsministerns ställning skulle förlora sitt anseende genom att öfvervara ett möte, som är utsatt af redlige och hederlige arbetare, der en socialist har lyckats intränga och uppträda. För min del tror jag, att denna kammare alltid skall akta högt den statsminister, som icke har satt det under sin värdighet att bevista ett sådant möte, för att just få kännedom om hvad der förehafves, och i en fråga som denna, när det gäller tull på bröd, är det min oförgripliga mening, att de små i samhället hafva lika stor rättighet att yttra sig som de stora, och jag fäster lika stort värde vid de uttalanden, som de små göra i stora massor, som vid hvad de stora hafva yttrat i enskilda fall vid kommunalstämmorna, utan att för min del i något fall ringakta, hvad der förehafves och beslutas. Särskildt tror jag, att vi, som här tala, böra lyssna äfven till de rop, som komma från de små, som icke hafva någon rösträtt eller yttranderätt här, då deras anspråk äro berättigade.

Man har här frågat oss: »huru viljen I väl då hjälpa oss ur den betryckta ställningen i landet?» Jag svarade härför i fjol och jag svarar fortfarande obetingadt äfven denna gång: i främsta rummet

grundskatternas afskrifning och indelningsverkets afskaffande. Om man räkna ut, hvad den tull, som nu föreslås, skall göra för en hemmansegare, hvars hemman har ett taxeringsvärde af några tusen kronor, och dermed jemför en afskrifning af ytterligare 30 procent, som skulle belöpa sig på samma hemman, tror jag, att kammaren skall gifva mig rätt deri, att denna skatteafskrifning skulle vara för honom en högst väsentligt större hjälp, än den nu föreslagna tullen, och jag är viss derom, att om man vill bjuda hemmansegaren att taga endera, skall han ej tveka att företrädesvis taga emot skatteafskrifningen.

Ang. införande af spannmålstullar.
(Forts.)

För min del har jag varit mycket benägen för ett förslag, hvilande på en kompromiss med protektionisterna, och försöka få dem att afstå från tullen på spannmål, utom majs, mot det att man i stället skulle rösta för bifall till de andra tullarna, på jordbruksprodukter, men detta har ej lyckats. Allt eller intet är protektionismens rop. Heldre skaffar man sig denna gång bundsförvandter på annat håll, nemligen från dem som motsatte sig skatteafskrifningen, och derigenom hasta många ifrån oss, som nu äro vänner af samma afskrifning. Det gamla förbundet, som skrivit skatteafskrifning på sin fana, skall splittras och derigenom försvåra lösningen af denna för oss stora fråga.

Efter statsministerns uppträdande lär väl frågan icke komma att slutligen afgöras så snart som man tänkt sig, om tullar beslutas. Jag tror därför, att det vore bättre, om vi nu låta frågan denna gång falla och i stället afvaktade nästa riksdag, i synnerhet då vi i höst hafva omval till Andra Kammaren, då landet blir i tillfälle att uttala sig i denna för vårt näringslif så djupt ingripande fråga. Aldra helst då det icke lär vara tvifvelaktigt att, om den nuvarande regeringen stannar qvar, vi då hafva hopp om att få fram ett förslag om ytterligare afskrifning af 30 procent af grundskatterna och indelningsverket. Efter allt hvad jag kan se vore detta väl en mycket större fördel för oss jordbrukare, än att gå in på det nu föreliggande förslaget, hvilket skulle föra till raka motsatsen och snarare afvärja en ytterligare afskrifning, än främja den.

Herr Abraham Rundbäck sade, att vi icke unnade våra jordbrukare att råta ryggen. Jag vet icke, hvad han menade, jag skulle vara tacksam om han någon gång unnade oss någon hjälp i den betryckta ställningen som råder, men jag undrar verkligen om han, med de åsichter han hittills har uttalat, vill unna oss detta. Under de föregående åren har han ifrigt kämpat mot grundskatternas afskrifning och indelningsverkets afskaffande. Jag tror således att han icke heller nu unnar bönderna något godt, ty om det nu föreliggande förslaget ginge igenom, vet han nog att skattefrågan för framtiden kommer att ställas i bakgrunden, och detta är hvad han unnar oss.

Herr Abraham Rundbäck liknade dem, som icke vilja antaga utskottets förslag, vid den obarmhertige presten och leviten, som icke hade samvete att varkunna sig om den sjuke mannen. Jag vill på-

Ang. införande
af spanmäls-
tullar.
(Forts.)

minna kammaren om, huru herr Rundbäck gjorde då han talade mot indelningsverkets afskaffande. Han handlade då som den obarmhertige och hade jag föreställt mig, att han ej behöft förebrå andra något i det antydda afseendet, ty i så fall har han mycket på sitt samvete sjelf. Likaledes påstod han, att vi icke voro vänner till arbetarne, då vi icke vilja sätta tull på bröd. För att få denna fråga tydlig och klar, så låtom oss fråga arbetarne, hvad de sjelfva säga i detta fall, Deri ligger väl det bästa svaret. Men dessutom om vi gå tillbaka till de gamla protektionistiska tiderna och se efter, hvad arbetarne under skyddstiden hade för aflöningsvillkor, så finna vi, att de icke hade mer än 8 à 12, allra högst 16 skilling och födan om dagen för sitt arbete. Få vi väl en arbetare för en sådan dagspenning nu? Jag tror verkligen att, om vi jemföra gamla och nya tiderna, vi måste erkänna, att arbetarne under frihandelstiderna hafva haft det mycket bättre, än under gamla skyddstiderna, och något bevis för att de skola få det bättre, om tullar bestämmas, föreligger således ej. Jag kan därför icke föreställa mig, att det skulle förbättra arbetarens ställning, ifall tullskydd komme till stånd. Skulle kammaren taga det föreliggande förslaget, går det, som herr Abraham Rundbäck sjelf sade: man botar ett ondt med ett annat, i rak motsats till den betydelse, som han inlade i detta ordspråk. På de nu anförda skälen — jag skulle kunna anförda många flera — har jag icke kunnat vara med om de föreliggande förslagen i vidsträcktare mån än jag uttalat — nemligen tull på majs och ladugårdsprodukter.

Då man läser detta bevillningsutskottets betänkande, så är det verkligen några märkvärdiga saker, som der förekomma. En stor del anmärkningar hafva redan blifvit upptagna af de föregående talarne, som jag icke skall vidröra. Jag skall blott be att få fästa uppmärksamheten på den logik, som utskottet följt för att komma till de åsigtter, som det uttalat. Man påstår der nemligen, att det för Norrland skulle blifva en fördel om man sätter tull på korn, därför att, som det heter, norrländingarna *konsumera* mycket korn och därför, att potatisen litet förr upptages i Tyskland än i Sverige, så skall man sätta tull på potatis. Om män med en sådan logik och sådana uttalanden, som i kammaren under öfverläggningen gjorts af bevillningsutskottets ordförande i arbetarefrågan, skulle, för att styra Sveriges kommande öden, komma på våra taburetteer, då får jag verkligen säga, att detta skulle blifva en ödesdiger framtid för landet, och jag tillägger: måtte vi blifva förskonade härifrån!

Herr talman! Jag har nu intet särskildt yrkande att göra.

Herr *Folke Andersson* förenade sig med herr Sven Nilsson.

Herr I. Månsson: Herr talman! Mine herrar! Jag får för min del säga att jag, från den ståndpunkt jag intager, icke kan annat

än glädja mig öfver att den föregående talaren gått så långt i med-gifvanden åt protektionismen, att han har velat gå in på så att säga hela det föreliggande förslaget med undantag af tullen på råg. Det synes då icke vara mycket som återstår för att han skall gå in på hela förslaget.

Ang. införande af spannmåls-tullar.
(Forts.)

För egen del ber jag, att, såsom representant för snart sagdt den bördigaste orten inom hela vårt land, få säga, att det skulle mycket väl gå an för den orten att undvara tullen på råg; ty man kan der med stor fördel odla hvete. Det skulle således icke för den orten skada att utesluta tullen på råg; men med tanke på att det finnes orter der hvete icke växer och der de icke heller med fördel kunna odla något annat sädeslag än råg, så kan jag icke försvara att ställa mig i rak strid med de orter, som anse tull på råg nödvändig.

Det är mycket taladt om att vi skulle kunna undvara odlingen af vintersäd och man har vidt och bredt ordat för oss jordbrukare att det går bra att sköta ett jordbruk utan att så vintersäd. Men för så vidt jag har lärt något under de 20 åren jag varit min egen, så säger jag att om ett jordbruk skall kunna drivas rationellt, så är det en radikal omöjlighet att låta bli att så vintersäd. Man kan visserligen säga att man i stället kan producera mejeri- och ladugårdsalster; men äfven detta kan öfverdrivas. Och jag må fodra kreaturen huru jag än vill, så måste jag väl dock först se till att det växer något på min jord. Men om jag icke odlar vintersäd, får jag ingenting att växa på jorden, hvilket väl är det viktigaste att se till. Under förutsättning att denna sats är riktig så lär det väl icke vara passande eller öfverensstämmande med en rationel utfodring att tvinga mig att fodra upp rågen på kreaturen. Det duger icke att fodra kor med råg för så vidt som jag skall få en fin och säljbar vara af min mejeriskötsel. Jag får aldrig ett sådant smör af kreatur, som fodrats med råg att det kan säljas såsom finaste vara. Jag har länge praktiserat med mejeriskötsel, och har sjelf mer än en gång fått mitt smör underkänt af mejerierna, då kreaturen fodrats med råg.

Jag skall icke så mycket beklaga den uppfattning, herr Waldenström har om jordbruket och hans ställning till oss såsom jordbrukare. Men så mycket mera vill jag beklaga de källor, derifrån han fått sina teorier. Mine herrar, det är betecknande då professor Arrhenius lär herr Waldenström att predika, att det kostar 17 till 18 kronor att producera en tunna råg. Kan man verkligen tro att sådant nonsens skall gå i förståndigt folk? Huru professor Arrhenius kan komma fram med något dylikt, det är för mig ofattligt. Det må nu så vara att herr Waldenström icke begriper detta; men hvar och en, som aldrig så litet sysselsatt sig med jordbruk, vet nog att det icke går an att rätta vårt jordbruk efter de historier, som herr Waldenström bjuder oss på; de må stå för hans räkning. Vi jordbrukare tro icke derpå, liksom vi icke tro att man i dessa tider skulle få 2,000 kronor

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts)

högre arrende för en egendom än för tio år sedan. Erfarenheten talar alltför tydligt deremot. Det är här icke fråga om taxeringsvärdet; ty detta kan nog vara högt tilltaget. Men huru detta skett veta vi mycket väl; vi känna det tryck, som i detta afseende utöfvats af höga vederbörande.

Det sades vid förra riksdagen: »låt bli att besluta något i tullfrågan; vi behöfva först en utredning.» Det trodde vi på, därför att det kom från ett tillförlitligt håll. Jag röstade visserligen äfven då för hvad jag ansåg vara rätt. Men många trodde och tänkte, att de skulle vänta på denna utredning. Mine herrar, nu hafva vi fått den.

»Välfärdskomitéen» har hittills bjudit oss på att inköpa de enskilda jernvägarne, men dessutom intet, och hvad denna komité gör i framtiden veta vi icke. Den andra komitéen, differentialtullkomitéen, har sagt, att det är ingenting att vänta på i det afseendet. Den komitéen gjorde emellertid upp en ny tulltaxa och föreslog ganska väsentliga förändringar af tullsystemet och dessa ändringar gingo, såsom hr Sven Nilsson sade, i riktningen af ett helt annat system. Den föreslog högre tull på många artiklar, t. ex. blanksmörja, målarefärg, oljor m. m. Det tycker jag är mycket märkvärdigt, ty icke kunna vi från landet komma in och konkurrera med dem i städerna och måla hus och tak. Jag vet icke, hvarför skydd härför skall vara så angeläget. Vidare föreslås ganska betydliga tullförhöjningar på battar; vidare på pianon och tafflar. Likaså föreslås en tull på kläder till 20 à 50 procent af värdet och på skodon en ganska betydlig förhöjning. Vidare hafva vi jordbrukare fått förhöjning på fläsk, ister och ost. Förhöjningen af tullarna på kläder och skodon är icke oss jordbrukare till någon nytta, men jag erkänner att det är riktigt att höja dessa tullar, ty jag kan icke annat än med ledsnad se, att våra svenska arbetare måste resa till Tyskland och Frankrike och våra butiker stå fulla med alster, som våra arbetare suttit ute hos utländingen och tillverkat.

Men jag fordrar, att äfven bergsbruksindustrien och jernhandteringen samt ytterligare några andra näringar måtte hjälpas.

Nu har man, såsom sagdt, fått en utredning; men man säger ändå att vi måste vänta, vi måste gå varsamt tillväga för att icke förstöra våra exportorter. Men hvilka äro väl våra exportorter? Den enda af någon vidare betydelse skulle vara England. Men det har ju visat sig, att England är så öfverfullt i alla brancher, att man nära nog icke längre kan skicka dit någonting. Och hvad Ryssland angår, ligga vi ju i stället i dess händer; det öfversvämmar oss med sin säd och drager ur vårt land 18 millioner kronor om året för varor, som vi derifrån införa, under det att Ryssland är så gentilt mot oss, att det gjort rent af importförbud för våra varor. Och ungefär samma är förhållandet med det stora Amerikas export hit — detta mäktiga land, som beherskar hela världen.

Man vill att denna frågas afgörande skall uppskjutas, tills de nya riksdagsmannavalen försiggått. Jag skulle icke ha något häremot, om

jag icke vore öfvertygad om, att ett sådant dröjsmål blefve alltför dyrköpt. För öfrigt, man må gifva akt på tidens tecken. Har icke, trots trycket från högre ort, från köpmännen och från den frisinnade pressen, protektionismens läror gått jemt och stadigt framåt i vårt land! Och ej heller kan man säga att någon fiendtlig stämning råder mot protektionismen!

*Ang. införande
af spanmäts-
tullar.
(Forts.)*

Då, såsom sagdt, jag är öfvertygad om, att hvad bevillningsutskottet här föreslår i afseende på tull å spanmål, skall varda till landets bästa, kommer jag att med min röst bidraga till framgången af utskottets förslag, hvadan jag yrkar bifall till den föredragna punkten.

Den vidare öfverläggningen uppsköts till kl. 7 e. m. då detta sammanträde komme att fortsättas; och åtskildes kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{4}$ 4 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.